

KATOLIŠKI GLAS

Leto I. - Štev. 47

Gorica - 21. decembra 1949 - Trst

Izhaja vsako sredo

PRAVDA ZA SLOVENSKE ŠOLE

Izgon dobre stotine slovenskih šolarjev iz slovenskih srednjih in osnovnih šol, ki ga je s svojo odredbo od 25. novembra na zlonamerno pobudo iz Gorice naročilo prosvetno ministvo v Rimu, je začetek rušenja in uničevanja slovenskega šolstva v Italiji. To je neizpodbitna resnica. Vsi izgovori, vse sklicevanje na razne predpise, so ničevi. Če se merodajni krogi sramujejo tega nekulturnega postopanja, potem jim ne preostane nič druga kot da svoj ukaz prekličejo. Ako tega ne store, potem smo opravičeni povedati vsemu svetu, kako hoče kulturna in demokratična Italija navzlic vsem slovenskim obljubam njeni slovensko manjšino nasilno raznaroditi, užiciti.

Slovenci prizadeti po odredbi prosvetnega ministra so italijanski državljanji že izza mirovne pogodbe po prvi svetovni vojni. Takrat so postali slovenska manjšina v Italiji in že takrat je bila s kraljevim in guvernerjevim razglasom zagotovljena zaščita vseh manjšinskih pravic, v prvi vrsti tudi glede slovenskega šolstva. Slovesne, skoro bi lahko rekli zaprisežene obljube še niso postale meso in kri, ko nas je že zasužnil fašizem, proglašil slovenski jezik za hribovsko-kraško -laško narečje in nas s podivanim zasmehom obsodil na smrt.

Bog je pa pravičen sodnik. Fašizem je zadela zaslужena kazzen: bil je osramoten in poražen v krvi z nasiljem, ki ga je sam oznanjal. Z gnevom je ves kulturni svet odobraval ta poraz in tudi vsa demokratična, od fašizma zatirana Italija je obsojala njegovo krivično početje napram slovenski narodni manjšini. Zato je bilo naravno, da so okupacijski sile v naših deželah takoj priznale samobitnost slovenske narodne manjšine v Italiji in ji priznale vso pravico, da ohrani svoje svojstveno narodno življenje. Na podlagi tega pravičnega načela se je obnovilo slovensko šolstvo v Gorici in v vsem podeželju. Tudi italijanski sodržavljanji in njihove oblasti niso temu nasprotovali. Nasprotno! Nova italijanska ustava izrecno doliča vsem narodnim manjšinam v državi neoviran razvoj njihovega nacionalnega življenja in tudi stevilni merodajni vladni predstavniki so to pravico ponovno slovensko potrdili.

Kaj pa govorijo dejstva?

Slovenci, že desetletja italijanski državljanji, so v sled nesrečnih vojnih dogodkov in zaradi komunističnega nasilja iskali zatočišče na državnem področju, kjer so bili varni življenja. Svoje otroke so pripeljali s seboj in so jih všolali v šole, ki jih država zadržuje za slovensko manjšino.

In kaj se je zgodilo?

Te slovenske otroke slovenskih staršev, ki so že pred časom postali italijanski državljanji, izga-

njajo sedaj iz slovenskih šol, določenih za slovensko manjšino, in jih silijo na italijanske šole. In zakaj?

Ukaz ministra prosvete določa: Če je kdo pri opciji za italijansko državljanstvo izjavil, da je njegova »lingua di uso« italijanska, ne sme svojega slovenskega otroka pošiljati v slovensko manjšinsko šolo, ampak ga mora posiljati v italijanske razrede.

Sramotno se nam zdi opozarjati na nemoralnost te odredbe. Gospodje, ki so jo zagrešili, govorijo niso občutili zapropasčenosti onih slovenskih ljudi, — italijanskih državljanov, — kateri so zaradi življenjske varnosti zapustili svojo rodno grudo in

sc zatekli na varno pod zavezniško okrilje. Razne oblasti, tudi prefektura in goriška občina, so tem nesrečnikom, ponavljamo: italijanskim državljanom, odrekale pravico bivanja in preživljjanja v goriškem predelu. V prasanje opcije je bilo sporno in v čast goriške kvesture moramo povedati, da je svetovala begunec, naj optira za Italijo in si na ta način omogočilo preživljjanje. Nihče, če izvzamemo kako šovinistično uradnico, ni polagal važnosti na izjavo glede narodnosti: šlo je za pomoč v sili in stiski.

Sedaj se hoče iz tega žalostnega položaja kovati kapital. Ponavljamo: to je sramotno! Tu

so slovenski starši, ki zavestno, neglede na pritisk kakega nekulturnega soseda, in s plemenito ljubeznijo do otrok in svoje narodne skupnosti pošiljajo svoje slovenske otroke v nalašč za nje določene šole. Šolanje gre v redu, uspehi so dobri, ljudje živijo v zadovoljstvu.

Pa pride ukaz prosvetnega ministra, ki razbije to mirno vzgojno delo in napravi nepopravljivo zmedo: otroci slovenskih staršev ne smejo na slovenske šole, ki jih za nje vzdržuje država. Šolska oblast jim to ukazuje na podlagi ukaza, ki nima z vzgojo nič skupnega in je v svojem jedru krivičen. Sicer je pa ukaz garniran z zločestim nemškim izgovorom: »Umgangssprache« — »lingua di uso«.

Tako je tudi fašizem utemeljeval svoje nasilne ukrepe. Ali ni to lov na slovenske otroke?

Polde Kemperle

Blagoslovljene božične praznike miru želita vsem naročnikom, bralecem in prijateljem

UREĐNIŠTVO IN UPRAVA

Razgled po svetu

Priprave za novo vlado

Preureditev, oziroma dokončna uređitev sedanjega De Gasperijskega ministrstva zajema vedno bolj vse politične stranke. Ob odstopu social-demokratičnih ministrov in ob imenovanju treh interimnih naslednikov je De Gasperi izjavil, da bo svojo vlado definitivno uredil po kongresu Saragatove socialdemokratične skupine v začetku januarja. Ker se temu roku naglo bližamo, so začele vse stranke študirati položaj in zavzemati stališče. Zlasti stranke vladne koalicije se morajo odločiti ali in pod kakimi pogoji naj se sedanja zveza ohrani.

Demokrščanska stranka kot najmočnejša parlamentarna skupina, ki je tudi hrbitenica sedanje koalične vlade, je imela zadnji teden številna posvetovanja svojih vodilnih osebnosti, za nedeljo 18. t. m. je pa sklical v Rim svoje vrhovno državno vodstvo, ki je zborovalo tudi v ponedeljek in torek, ko je imel De Gasperi zaključni govor. Kot razberemo iz poročil, ki so na razpolago, se je večina demokrščanskega vodstva izrekla za koalično vlado s točno določenim programom. Za koalicijo so se izrekli že republikanci, za njo so večini tudi liberalci in tudi Saragat jo hoče podpirati.

Zdi se, da bo vladna kriza rešena še preden se bo v resnici pričela. Sestav prihodnjega De Gasperijskega ministrstva bo v svojem bistvu ostal nespremenjen, zamenjane bodo najbrže samo nekatere osebe.

Zahodna Nemčija je pristopila k Marshallovemu načrtu

Ameriški visoki komisar za Nemčijo John J. McCloy in kancler Nemške zvezne republike Adenauer sta podpisala dogovor o gospodarskem sodelovanju.

Pakt, s katerim postaja Nemčija uradno članica Evropskega obnovitvenega načrta, je prvi važnejši mednarodni dogovor, ki ga je podpisala zahodno-nemška vlada. McCloy je dejal, da odpira ta ukrep pot, da Nemčija prevzame svojo vlogo pri skupnih prizadevanjih 18 držav. Skupna dolarska pomoč Združenih držav Nemčiji bo znašala v tem proračunskem letu približno 730 milijonov dolarjev.

Med drugim je McCloy tudi dejal: »Zlasti me veseli, da bo ta dvostranski dogovor omogočil pomoč tudi berlinskemu ljudstvu, ki si je steklo toliko zaslug, da je zaslužilo spoštovanje demokratičnega sveta in da bo ta pomoč koristila tudi njegovi industriji.«

V svojem komentarju je kancler Adenauer izjavil, da morebiti samo združena Evropa branik proti rušilnim silam, ki prihajajo iz tujine.

Volitve v Avstraliji

Prejšnji teden so bile volitve v avstralski državni zbor. Laboristična stranka, ki je imela do sedaj večino in je vladala, je doživel težak poraz. Zmagala je liberalno-agrarna zveza, ki ima nad 20 zastopnikov več kot laburisti.

Vprašanje Jeruzalema

Varnostni svet Združenih narodov je te dni razpravljal o načrtih za internacionalizacijo Jeruzalema. Sklenili so, da bodo povabili Izrael in Transjordanijo, da odgovorita na nekatera vprašanja. Francoski zastopnik je predložil resolucijo, ki izraža zaskrbljenost, ker je Izrael prenesel prestolnico v Jeruzalem. Rekel je, da utegnejo nastati težke posledice, če Izrael ne bo upošteval sklepa Združenih narodov. Zastopnik Iraka je zahteval, da Varnostni svet ne sme kloniti pred grožnjami. Rekel je, Združeni narodi lahko uporabijo gospodarske in moralne sanke.

Kostov obsojen na smrt

Bolgarsko vrhovno sodišče je obšodilo bivšega podpredsednika vlade Trajčko Kostova na smrt. Ker je to najvišje sodišče v državi, proti sodbi ni možen nikak priziv. Sodba navaja, da je Kostov krv izdajstva, vohunstva in sabotaže. Obsodili so ga tudi na denarno kazeno v znesku enega milijona levov. Pet drugih obtožencev je bilo obsojenih na dosmrtno ječo, ostalih pet pa na zaporno kazeno, ki znaša osem do petnajst let. Razen Kostova so vsi obtoženci priznali svojo krivdno.

Po časopisnih vesteh je bila smrtna obsodba nad Kostovom že izvršena.

»Katoliški glas« v vsako slovensko družino!

Višinski in romunski državni udar

Odpoljanstvo Združenih držav pri Združenih narodih je objavilo poročilo očividca o vlogi, ki jo je leta 1945 igral Višinski pri komunističnem državnem udaru v Romuniji.

Poročilo ima obliko pisma, ki ga je napisal prejšnji romunski zunanjji minister Konstantin Visoianov načelniku odposlanstva Združenih držav Warren Austinu, ki je omenil komunistični državni udar pri razpravljanju v političnem odboru na zadnjem zasedanju Glavne skupščine.

Austin je navedel sovjetske kršitve mednarodnih sporazumov in državnih neodvisnosti, ter je kot primer navedel ultimat, ki ga je v februarju 1945 dal Višinski romunskemu kralju, s katerim je zahteval imenovanje komunistične vlade.

Višinski je odločno zanikal, da bi bil predal ultimat in je označil vso zadevo za »bjako« ter pozval Austina, naj navede priče.

»Slučajno sem jaz priča, ki jo zahteva Višinski, začenja Visoianovo poročilo.« Prisoten sem bil, ko je Višinski predal ultimat in zahteve sovjetske vlade.«

Visoianov navaja naslednji potek dogodkov:

Pred intervencijo Višinskega so sestavljali romunsko vlado predstavniki štirih strank — narodno kmečke stranke, liberalne, socialistične in komunistične. Čeprav so bili komunisti neznatna manjšina, so jih vključili v vlado iz ozira do Sovjetske zveze.

V prvih dneh februarja 1945 sta bila dva vodilna komunista Ana Pauker in Georgiu Dej pozvana v Moskvo. Takrat se je začela huda komunistična tiskovna kampanja proti romunski vladi. Tako je bilo vzdusje, ko je 26. februarja prišel Višinski v Bukarešto in zahteval takošen razgovor s kraljem Mihailom, kateremu je predlagal ustanovitev »bolj demokratične« vlade.

Naslednji dan je Višinski ponovil svoj predlog z bolj krepkim poudarkom. Visoianov je bil navzoč pri vseh sestankih.

Dne 28. februarja je Višinski dejal kralju: »Se danes ob 6 uri mora biti objavljen odstop vlade. Če ne pride do takojšnje spremembe vlade, ne moremo več jamčiti za svoboden obstoj romunskega ljudstva.«

Istočasno so se pojavili na ulicah mesta sovjetski tanki in čete, sovjetsko upravno nadzorstvo se je posostriло in sovjetska cenzura tiska in radia je postala še bolj stroga. Kralj je moral popustiti in je objavil, da je bila vlada, ki ji je načeloval Radescu, pozvana, da odstopi.

Dne 1. marca se je Višinski spet pojavit v kraljevi palači in dejal: »Obvestiti moram Vaše Veličastvo, da me je moja vlada pooblastila, da Vam sporočim, da je mož, ki nas navdaja z zaupanjem Peter Groza in da želimo Grozo za ministrskega predsednika.«

Po tem — zaključuje Visoianovo poročilo — so sestavili vlado kar po domače na sovjetskem veleposlaništvu.

Sovraščvo in zmeda

Satan ni samo oče laži, ampak tudi oče sovraščva. On sovraži Boga, človeka in tudi svoje peklenke sestre. Božji svet je svet ljubljen. Edino satan je iz tega sveta izključen in zato ga tudi ne more ljubiti. Njegov delež je sovraščvo. Ker hoče človeka pogubiti, mu vceplja sovraščvo, ki trga prijateljske vezi med ljudmi in narodi, prinaša zmedo in sprošča strašne sile, ki utegnejo povzročiti največje katastrofe.

Satana se je njegova igra v naši dobi tudi na tem področju zelo posrečila. Nikdar še ni bilo na svetu toliko sovraščva kot ga vidimo danes. Le poglejmo: sovraščvo med narodi, sovraščvo med razredi, ideoško sovraščvo, politično sovraščvo, sovraščvo zmagovalcev do premagancev, sovraščvo premagancev do zmagovalcev, sovraščvo v družinah — sovraščvo vseh proti vsem. In kar je najslabše, sovraščvo se ne označuje kot gch., ampak kot vrlina. Nekateri stranke, kakor komunistična (pa tudi druge) zahtevajo od svojih pristaev, da morajo vse druge ljudi sovražiti. To je že res nekaj pverznega in upravičeno se sprašujemo, ali je sploh mogoče, da bi moglo biti tako sovraščvo človekova iznajdba. Kaj takega si more izmisli le zviti satanov duh. Le on more napotiti človeka do tega, da sovraščvo umetno goji in ga sistematično ter znanstveno razvija.

Človek človeku — volk

Ljudje so že od nekdaj sovražili svojega bližnjega, ga trpinčili ter uživali neko peklenko naslado nad njegovim trpljenjem. Kar se dogaja danes, pa presega vse meje. Moderna sovraščvo je hladno, premišljeno, preračunan, povzroča smrt milijonov ljudi in celih narodov, da o trpinčenjih, peganjanjih, izganjanjih in podobnem sploh ne govorimo. In ljudje so se na to že kar navadili. Nihče ne protestira proti dejству, da kdo muči človeka. Zganejo se le in na vse grlo protestirajo, če je mučen ali ubit njihov človek, pristaš njihove stranke, sami pa s prispadniki drugačnega mišljenja ali druge stranke enako delajo. To pa je nečloveško, hinavsko. Sovraščvo je treba označiti z njegovim pravim imenom, pa naj se nanaša na prijatelja ali nasprotnika. Le takrat, če se bo človeštvo odpovedalo sovraščtu, bo izpodrezalo satanu tla in ga prisililo, da se vrne v svoje peklenko brezno in pusti človeku mirno živeti v tej itak revni solzni dolini.

Ko je Bog svet ustvaril, mu je določil red. Red je končni pečat, ki ga je Bog pritisnil na svoje stvarstvo. Satan se temu redu upira in hoče vnesti v svet nered, zmedo, kaos. Uničiti hoče vse tisto, na čemer ed v svetu temelji.

Vzpostavitev pravega reda

Najprej hoče vsejati med ljudi zmeščljavo pojmov in prevrednotenje vseh vrednot. Človeku hoče vzeti sposobnost, da bi znal ločiti, kaj je zgoraj, kaj spodaj, kaj spada v nebesa in kaj v pekel, kaj je božje in kaj satanovo. Bog je postavil neko lestvico vrednot, ki točno določa, kaj je bolj važno in kaj manj važno. Tako je na primer na najvišjem mestu v lestvici vrednot čast božja, skrb za dušo in zatem šele skrb za telo. Moderni svet pa je na dušo sploh pozabil, jo zanika in skrbi samo za telo. Duhovne in kulturne vrednote so se morale umakniti snovnim in političnim vrednotam. Komunizem, pa tudi liberalizem in drugi sistemi so postavili na božje mesto svoje malice in tem malikom je dovoljeno poklanjati v dar tudi najodvratnejše zločine. S tem je se-

veda zavladala popolna zmeda, v svetu in v življenju ni več nobenega pravega reda. Za kristjana je zločin zločin, za komuniste je umor le taki zločin, če je ubit komunist; če je ubit nekomunist, pa mu je umor dobro delo. Pa tudi sicer je življenje v družbi popolnoma razbito, atomizirano. Ima množične specialiste, strokovnjake za vsako podrobnost, nimamo pa več ljudi; človek ni več tista celota, kot je bil ustvarjen, bitje z dušo in telesom, z duhovnimi in telesnimi potrebami. Oropan je svoje božje podobe, svoje osebnosti, pahnjen je v zmedo, kjer kaj lahko zgubi ravnotežje in strmoglavi v poslubo. Mnogi ljudje se tega zavedajo in segajo po raznih zdravilih, toda v svoji materialistični usmerjenosti v golo tostranstvo iščejo nezadostna in nepopolna sredstva in vse njihovo delo je le izganjanje hudiča z belcebubom (primerjaj boj kapitalizma proti komunizmu ali boj med Titom in Stalinom). Vrtijo se v mrtvem

krogu, iz katerega ne morejo, dokler ne vzamejo človeka takoj, kakor ga je ustvaril Bog, to je kot bitje z dušo in telesom. Izpodbijanje materializma z materializmom zmedo le stopnjuje. Sodobni moderni človek ne more ustvariti reda, ker ga v svoji notranjosti nima. Zato živimo v stoletju nereda in strašnega razdejanja. Brezdušna znanost naglo napreduje, toda človek jo v svoji obsedenosti uporablja le za rušenje: primer — atomska bomba.

Nauk, ki iz tega sledi: človek mora iti spet vase, izgnati iz sebe satana in z njim notranji nered, vzpostaviti pravi božji red najprej v sebi in nato šele bo lahko uredil tudi zunanjji svet. To je edina resilna pot, vsaka druga pot je pot pogube, proti kateri naglo drvimo in nas bo tudi zadela, če ne bomo sodelovali z božjo milostjo, ki nas edina lahko reši.

SVETO LETO

Praznovanje svetega leta v goriški nadškofiji

Iz zadnjega »Škojskega lista« za goriško nadškofijo posnemamo sledeče: Na božično vigilijo opoldne, ko bo sv. oče v Rimu odprl sveta vrata, bo v goriški stolni cerkvi sv. maša, ki jo bo daroval prevz. g. nadškof. Po maši se bo zmolila molitev za sv. leto ter se bo izpostavilo Najsvetejše, ki bo ostalo izpostavljeno do večera. S tem se bo začelo češčenje Najsvetejšega zakramenta, ki se bo vršilo v goriški škofiji ves čas svetega leta vsak dan po vrsti v tej ali oni cerkvi. Opoldanska maša na božično vigilijo se sme vršiti tudi drugod po škofiji v večjih sredisih. Poleg tega je ukazano, da naj v soboto opoldne zvonijo vsi zvonovi vseh cerkva v škofiji v pozdrav sv. letu vsaj 10 minut.

Želja goriškega nadpastirja je, naj se češčenje Najsvetejšega vrši povsod kar moč slovensko in naj se pri tem moli papeževa molitev za sv. leto in pa druge molitve za dosego posebnih namenov prihodnjega jubilejnega leta.

Polnočica na silvestrovo

Sv. oče je za vso Cerkev dovolil, da se sme na silvestrovo opolnoči darovati sv. maša ter deliti pri njej tudi sv. obhajilo. To je izredno dovoljenje zaradi

sv. leta. Ob tej priliki pa naj se vršijo razne molitve po namenu sv. očeta, zlasti za dober uspeh sv. leta. Polnočico na silvestrovo smejo imeti v vseh cerkvah razen v zasebnih kapelah.

Pomiloščenja ob priliki svetega leta

Ob priliki raznih veselih dogodkov je navada, da državne oblasti podelijo obsojencem v večji ali manjši meri pomiloščenje, češ naj se veselijo tudi oni, ki so bili kaznovani. Misel pomiloščenja je vse hvale vredna. Tak vesel dogodek za krščanske narode je tudi sveto leto. Zato so vlade v nekaterih državah že proglašile delno pomiloščenje ob priliki sv. leta. Prva je bila Brazilija, njej je sledila Irska, nato Malta in sedaj še Italija. Ministrski svet je izdelal zakonski osnutek, ki predvideva odpustitev ene tretjine kazni vsem obsojenim na kazni izpod treh let. Isto je naredila tudi španska vlada, ki je obsojenim do dveh let, odpustila vso kazen, ostalim pa eno četrino. Zdi se, da Togliatti zaradi pomiloščenja ne bo protestiral, čeprav navadno protestira proti vsemu, kar naredi vlada. Računa namreč, da bodo imeli tudi obsojeni komunisti dobček od svetega leta, zato bo molčal.

Iz življenja Cerkve

Prostozidarstvo in društva

Znano je, da prostozidarska loža v Italiji zopet dviga glavo in si skuša pridobiti somišljenikov. Boj, ki ga v rimskem parlamentu in po časopisu vodijo ital. komunisti in socialisti zoper tako zvani klerikalizem, to je zoper vpliv Cerkve v javnem življenju, ima veliko pristaev tudi med liberalci in monarchisti, še vedno zvestimi učenci framsionske lože. Katoliško časopisje opozarja na to novo nevarnost za katoliško cerkev v Italiji. Saj vedo vsi, kako daleč je pritralo framsionstvo Cerkev v preteklem stoletju. V zvezi z liberalizmom ji gotovo ni manj škodovalo nego sedaj brezbojni komunizem. Tudi goriški nadškof je čutil

dolžnost, da opozori svoje verne na delovanje prostozidarstva v Goricu, ki se udejstvuje predvsem s pomočjo dveh društev: Rotary kluba in pa YMCA. Na videz sta to dve kulturni organizaciji, v resnici pa sta samo dve podružnice prostozidarstva in protestantizma. Duhovnikom je vstop v ti dve organizacije prepovedan, toda tudi laikom je treba odsvetovati sodelovanje pri njih.

Obnova cerkva na Poljskem

Poljska, ki je bolj kot katera koli druga dežela trpela v zadnji vojni ter imela dober del svojih cerkva porušenih, zelo pogumno obnavlja svoje cerkve. Pri tem sodeluje vse ljudstvo s prosto-

voljnimi prispevki in s prostovoljnimi delom. Na deželi je na rod v tem pogledu bolj požrtvovan in so zato pozidali že skoro vse cerkve; vendar gre tudi v mestu obnova svetišč razveseljivo naprej. Država dela ne podpira, vendar se zdi, da ga ne ovira v taki meri, kakor se to godi v Sloveniji, kjer za obnovo ali popravo cerkve ne dobiš korca na strehi, če nisi »ljudski duhovnik«. Zato pa so še danes v ruševinah cerkev v Idriji, v Grgarju, v Renčah in sedaj v Tomaju. Verniki bi jih s prostovoljnimi delom in prispevki že zdavnaj popravili, morda še z večjo gočnostjo kakor na Poljskem, če bi jih Titove oblasti ne ovrale.

Roka sv. Frančiška Ksaverija zopet v Rimu

Iz Dublina na Irskem so pred nedavnim prenesli v Rim v cerkev Al Gesù roko sv. Frančiška Ksaverija. Ta dragocena relikvija je letos naredila silno dolgo potovanje. Spomladi so jo prenesli na Japonsko ob priliki četrte stoletnice prihoda sv. Frančiška na Japonsko. Tam je romala po vsej deželi ob velikanski udeležbi kristjanov in paganov. Nato so jo prepeljali na Irsko, od tam sedaj z zrakoplovom v Rim v cerkev Al Gesù, kjer je shranjeno na oltarju posvečenem v čast sv. Frančišku. Frančiškovo truplo se pa hrani v mestu Goa v Indiji.

Otroti iščejo starše

Kako se v narodu krivice enih maščujejo nad nedolžnimi sorojaki, se jasno vidi sedaj v Nemčiji. »SSovec« so s svojim divjanjem po Evropi raztrgali toliko

družin, povzročili toliko sirot, pomorili toliko otrok. Sedaj morajo ostali Nemci bridko plačevati njihovo krivdo. Pravijo namreč, da je eden najzadostnejših pojavov v povojni Nemčiji množica osirotelih otrok. Računa, da je ob prisilnem presejanju nemških manjšin iz raznih dežel Evrope pomrlo od 160 do 180 tisoč otrok. Mnogi preživeli so pa pri tem izgubili starše, ki jih še sedaj zmanjšajo. Vsak dan se dogaja, da najdejo starši svoje otroke, katere so ob preseljevanju izgubili. Vendar je še vedno več deset tisoč otrok, ki so brez staršev in ki jih verjetno ne bodo nikoli več našli. Katoliška dobredelnost je udeležena tudi pri lajšanju te bede in posebno iz Združenih držav prihaja obilna pomoč za nemške razseljence in njih sirote.

Koledar za prihodnji teden

25. decembra NEDELJA. Rojstvo Jezusa Kristusa ali božič.

26. PONEDELJEK. Praznik sv. Štefana, prvega mučence; ta praznik ni zapovedan.

27. TOREK. Janez Evangelist, prisatelj četrtega evangelija in Razstaj.

28. SREDA. Spomin nedolžnih otrok, katere je dal Herod pobiti v Betlehemu.

29. ČETRTEK. Tomaž, škof mučenec. Bil je škof kanterburški v Angliji. Odločno je branil cerkvene svoboščine, zato ga je dal kralj Henrik II. umoriti leta 1171. po Kr.

30. PETEK. Liberij, škof.

31. SOBOTA. Silvester, papež. Zadnji dan civilnega leta 1949. — Bogu hvala za vse!

Kulturni obzornik

Prvi Slovenski kulturni večer

(IZREDNO LEP VEČER SLOVENSKE PROSVETE V TRSTU)

Zamisel, da se s pestrim sporedom kulturnih predavanj krene na novo pot v življenju tržaških Slovencev, spada med zelo posrečene. Ljudje, posebno naš mali človek, ki ves dan dela in le redko vzame knjigo v roke, ker mu pač življenske razmere ne dopuščajo, zelo radi pohištvo na take prireditve.

Slovenski človek je pokazal vedno velik smisel in veliko navdušenje za prosveto. To je bila tudi tista nočanja sila, ki je, povezana z globalnim verskim čustvom, kljubovala vsem sosedom, ki so grabežljivo streljali roke po lepi slovenski zemlji. Slovenci nismo imeli ne knezov, ne vojvod, ne kraljev v svoji novejši zgodovini. Tudi se nismo ponašali s kakimi slavnimi marsali in z velikimi vojskami. Od vseh strani so nas napadali sosedje in gledali le to, kako bi nas uničili in si prisvojili naš svet. In čudno. Slovenci smo ostali na svoji zemlji gospodarji do današnjih dni. Čemu je pripisati to silno odporno moč tako majhnega naroda? To je zasluga visoke kulturne stopnje Slovencev, ki analfabetov že dolgo ne poznajo več. Globoka narodna zavest in predanost krščanski veri, ki sta ohranjala in dajala poguma v najtežjih trenutkih življenja našim prednikom. In tako je še danes. Slovenec ni nikdar klonil, vedno je dvignil glavo kvišku in je zmagal. Zmagala je njegova kultura, ki je bila na ravni ostale evropske kulture.

Tako je v kratkih obrisih prikazal slovensko kulturno zgodovino prof. Jože Peterlin na prvem slovenskem večeru, ki je bil 29. nov. v Marijinem domu v Trstu, kot v obsežno zasnovanem programu za vso sezono Slovenske prosvete.

V uvodnih besedah pa je prof. dr. Ivan Lasič kot predsednik Slovenske prosvete podal smernice in temelje, na katerih bo slonelo tudi v bodočem delu slovenske katoliške prosvetne organizacije na Tržaškem. Namen in želja organizacije je seznaniti tržaške Slovence z modernimi kulturnimi pridobitvami v svetu po načelu resnice, v duhu vere naših pradedov in v ozračju svobodnega mišljenja; dvigati pa tudi v njih moralno silo, da jati jim pravilne poglede in nasveti in jim pomagati v potrebah.

Pevski zbor »Jadranc« je na prvem večeru izredno lepo zapel nekaj narodnih pesmi, ki so dale temu slovenskemu večeru pestrost in lepo sozvočje. Pevci so bili deležni toplega in prisršnega odobravanja.

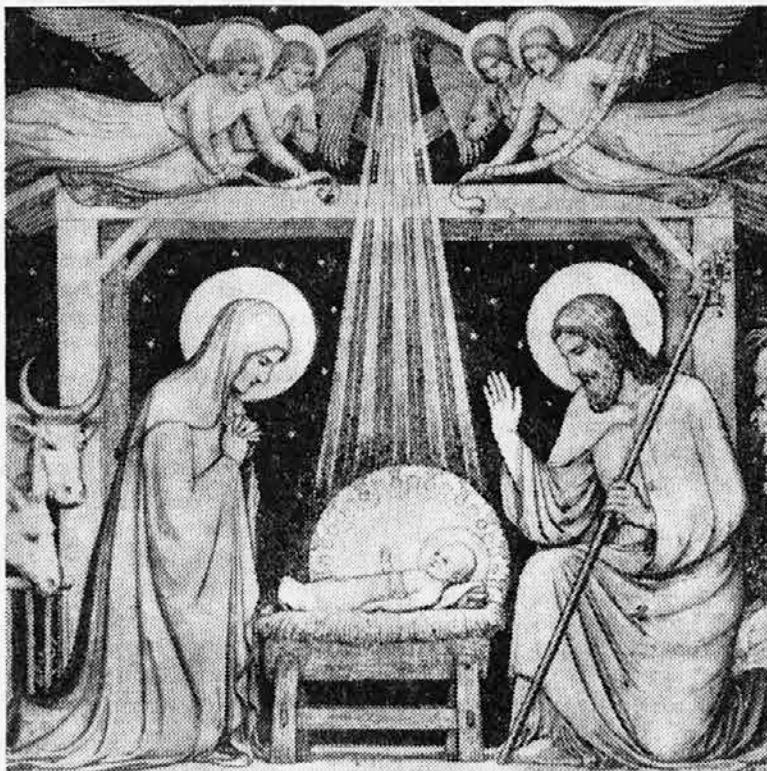
Na sporednu sta bili še dve recitaci: Pogačnikova Domača zemlja in Gregorčičeva Naš narodni dom. Ga Turkova in g. Petkovšek sta recitirala z velikim občutkom in z veliko dovršenostjo.

Ob tej priliki se je ponovno pokazalo, kako zelo je tržaškim Slovencem potrebna v mestu velika dvorana za kulturne prireditve. Dvorana Marijinega doma, ki je sicer velika, je bila precej majhna. Ljudje, ki so ostali na hodniku so klicali: »Zakaj bi ne bila tudi za Slovence dvorana v Verdiju?« Tržaški Slovenci — tisti, ki jim je bila zapadna krščanska kultura vedno pri srcu, — še vedno upajo, da bo tudi njim padla kaka mrvica s težko obložene naize. To ni le kulturna zahteva, to terja predvsem pravičnost, ki bi morala biti največja modrost vsakega vladarja. Saj bi končno dali le del tistega, kar je bilo nekoč Slovencem tu nasilno odvzeto.

(Nadaljevanje na sedmi strani)

Za sveti večer

Priloga Kat. glasa št. 47 - 1949

Pojdimo do Betlehema!

Hitite, kristjani,
z radostjo navdani,
hitite v Betlehem!

Bratje in sestre, mi doživljamo, v tej sveti noči največji zgodovinski dogodek, ki se je izvršil pred 1950 leti! Nad Betlehem je legal zgodnji, mrzli zimski večer. Zahajajoče sonce je zadnjic poljubilo vrsto hiš na gričih in obsvetilo dva človeka, ki sta se bližala utrujena mimo teras specih vinogradov Davidevemu mestu. Čez Sihem in Jeriho sta romala dolgo pot v decembri, ko je sneg kril gorske pokrajine in mrzel veter pihal čez Samario. Mogočni imperator Avgust je zaukazal državno štetje, da bi v oholosti vedel za milijone podanikov po vsem svetu. Veliko Judov je proklinalo ta ukrep rimskega mogotca, Nazareca sta pa molče ubogala, ker sta videla v tem odloku božjo voljo, ki je pravljala pot Zveličarju.

V Betlehemu je bilo vse živo. Rimski cenzorji so zasedli palače, bogataši so draga plačali prenočišča v gostiščih, sorodniki so si že preje zagotovili prostor pri svojcih. Galilejski tesar pa je bil ubog. Zanj, za mlado mater ni bilo prostora. Najmanjše mestece pač res ni imelo kota za neizmernega, neskončnega Boga. Dediča sta bila kraljevske hiše Davidove. Betlehempščani, potomci Hura, Booza in Jeseja ju niso sprejeli, dasi so prenočili stotine manj vrednih in odličnih. Po ulicah in dvoriščih je plulo življenje. Ognji so svetili, luči žarele, baktje prasketale in petje je odmevalo v tiho noč. Po mestu so tekali kurirji rimskega cesarja in prenašali državne ukraine — kdo se je zmenil za dogodek, ki se je imel izvršiti! Na preprogah so sedeli filozofi in tuhtali zapletena vprašanja. Čutili so, da jim niso kos. Kdo se je brigal za Onega, ki je imel priti, da reši veliko svetovno uanko!

Farizeji in Saduceji so sanjali • rešitelju; iskali so ga na dvoru, zato so ga prezrli v Betlehemu. Med svoje je prišel, a oni ga niso sprejeli. V mrzli noči ga je nesla Mati pod srcem ven iz mesta na pašnike, kjer so v stajah bedeli pastirji pri svojih edeh.

Prišla je sveta noč. Na videz je bila neznatna, kot druge noči. Zakrila je Betlehem in odela svet, ki je stokal pod žezлом svetovne rimske vlade. V razdrtem hlevu sta iskala Nazareca zavetja v ledeni noči. Za vse je bilo dovolj prostora — le za nju ne — in za Boga tudi ne. Večerni veter je zavel nad nizkimi gricami. Zvezde so prihajale na stražo druga za drugo, svetlejše naprej. Zdelenje se je, kot bi nihče ne čutil velikega trenutka in kot bi celo narava prezrla svojega Stavnika. Medtem so pa rajali nebeščani in pripravljali človeštvo praznik, kakoršnega še nidi videlo sonce.

Prišla je polnoč. Sveti Mati je bdelja. Ob njej je ležala živina, ljudje so spali. V tem najsvetjšem trenutku pa je rodila Sina, povila ga je v plenice in položila v jasli, ker drugod zanj ni bilo prostora.

Na nebu so zadonele nebeške melodije, kakršnih svet še nici. Odmevale so po pašnikih in segale v mesto Davidovo. Nebesa so veselja trepetala, zvezde so se vžigale, velika svetloba se je vlijala na betlehemske planjave. Stvarstvo je obstalo, vetrovi so umolknili, zemlja ni čutila več svoje teže. Po globoko udrtih dolinah je zadonel angelski spev: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!« Samo o Bogu in ljudeh so peli krilatci božji, o sebi in nebeščanikih so molčali. Zemljanci so oznanili najveselejšo vest, da je Bog postal njih brat.

V revnih jaslih je ležalo božje Dete. Kot sirotek je bil med kupi bogastva. V temi je bil rojen, dasi je sonce prižgal, v mrazu je trepetal, dasi je ogreval ves življenja in sodbe. Bratje, sestre! Premislujmo to blagovest in doživeli bomo sveti dan.

Človeka sta molila Boga, ki je ležal slaboten na slami. Samo z voljo je ustvaril svetove, z roko je držal gorovje, z miglajem je nagibal viharje, potrese in strele — sedaj pa je ležal majhen in ubog na zemlji, ki je vsa njegova. O sladko Dete betlehemsko, kako rado si nas imelo že v prvih urah svojega človeškega življenja!

K jaslim so prišli pastirji. O njihovem prejšnjem življenju ne vemo ničesar. Kar naenkrat nastopijo kot odlikovanci Novorojenega o polnoči, na betlehemske pašnikih. Z njimi so govorili celo angeli, smehljali se jim je sam Bog, hvaležno jih je zrla pred jaslimi sveta Gospa. Bili so zastopniki nizkih, najmanjših, katere ljubi sveto Dete najbolj. Ležali so zunaj v mrzli noči, molčeče zvezde so jim bile sestre. Pasli so črede po onih planjavah, koder je nekdaj Rut zbirala klasje in David čeval ovce. V samoti so zrastli, v premagovanju so bili utrjeni, na revščino navajeni. Niso poznali hiš in meščanskih udobnosti, veselje domačega življenja ob mizah jim je bilo tuje. Tem revnim je prvim dal videti Gospod svetega Novorojenca. Kar sta želeta gledati z očmi očak Abram in kralj David, to so zrli preprosti pastirji. Tvorili so prvo spremstvo svetemu nebeškemu Kralju. Od svetlobe in angelskega petja so se brez tožb vrnili zopet k čedam v tiho noč.

Drugi dan so rimski pisarji vpisali med podanike tudi ime svetega Deteta in rimski sli so nesli na kapitol zapisnik, v katerem je bil med drugimi On, ki je vse ljudi vpisal v knjigo življenja in sodbe. Bratje, sestre! Premislujmo to blagovest in doživeli bomo sveti dan.

Presveta noč...

Presveta noč... Vse zvezde jasne — oči nebes z neba blestijo
in kakor s harfe pesem glasna,
spevi angelov donijo:

Vam mir, ki ste brez doma,
naj kdor ko zver se krog potika,
nasloni glavo zdaj k počitku,
naj sreče zvezda mu svetnika.

Mir vsem, ki dobre volje
v srcu nosijo Božega,
naj rodi željā jim polje,
izgine žalost naj srca.

Vam mir, ki v zemlji туji,
ne najdeje miru, pokoja,
vse naj vas sprejme krov domači,
ter naj bo konec zł in boja!

Vam mir, ki brez jezika
in brez pravic v nebo strmite,
pravica se nočoj rodila,
te srca svoja ji odprite.

Dr. Fr. Jaklič

Polnočnica

Babični praznik izvira iz 4. stoletja. Takrat se je morala Cerkev boriti zoper arianizem, ki je zanikal, da bi bil Kristus pravi Bog, ampak mu je pripisoval le neko višjo angelsko naročno, ki da se je združila s človeško. Katoliški svet je bil torej takrat živo prevzet od resničnosti Kristusovega božanstva; ta osnovna verska resnica, izrečena od 300 škofov v Niceji, je bila globoko zapisana v mišljenje in čustvovanje vernikov, — zato ni čudno, da je tudi v liturgiji (bogoslužju) takrat vpeljanega praznika Gospodovega rojstva izrazito poudarjena.

Ta praznik je sv. cerkev določila za 25. december. S tem ni hotela trditi, da bi se bil Jezus res ravno na ta dan rodil; vzrok je bil namreč ta: 25. december so praznovali pagani, osobito čaščile sončnega boga Mitre, kot »slavje nepremagljivemu soncu«, katero res ravno tisti dan premaša temo in začne pridobivati namoči in vpliv; njim nasproti pa je hotela Cerkev prav na ta dan poudariti, da je le Kristus »prava Luč, ki razsvetljuje vsakega«, kakor je izrekel on sam o sebi: »Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja.«

Zato se tudi misel o Kristusu-Luči, ki nam prisije skozi mrak adventa, povrača v polnočni božični maši.

Polnočno bogoslužje ni torej ljubka idila s spevi angelov in sviranjem pastirske piščali, marveč je kakor kraljevsko slavlje, mogočno in veličastno, žarko obsevano z lučjo Kristusovega božanstva. Betlehemska Dete je pravi Bog in Kralj vesoljstva; samo neskončna ljubezen in ne-pojmljivo usmiljenje sta ga ponujala do našega uboštva, kot mu poje naša stara pesem:

Usmiljenje samo za nas te rodil.

*

Močno in polno se razgiblje veliki zvon, njegov glas sega do daljnih vasi, vsako hišo in vsako dušo vabi v cerkev, kjer se bo ob evharistični daritvi proslavil spomin na Odrešenikovo rojstvo. »Pojdimo torej v Betlehem in poglejmo, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod,« govorimo s srečnimi pastirji.

Cerkev je bogato razsvetljena, duhovniki pojo Jutranjice. »Kristus se je rodil, pojdimo ga

moliti!« se začne prelepi, starodavni spev. Sledi mu daljša hvalnica včlovečeni Besedi. Potem se zvrstijo deveteri mesianski psalmi, berila in druge molitve.

Ko se dvanajstero udarcev počasi usuje iz zvonika, zadoni izpred oltarja Te Deum. To sveto noč še tem bolj navdušeno in hvaležno poje naše srce: »Ti, Kristus, si kralj veličastva, ti si Očetov večni Sin. Ti se nisi branil učlovečenja v telesu Device, da si odrešil človeka.«

*

Pozvoni, polnočna maša se začne; Cerkev bo priklicala božično Dete v vsej njegovi resničnosti, veličastnosti in ljudomili dobrotljivosti na snežnobele prite in naše pobožne misli in naša ljubeča čustva bodo v njem dobita cilj in oporo.

Prvi del sv. maše, ki se imenuje Maša katuhumenov, to je onih, ki so se šele pripravljali za krst, govoriti skoro samo o božičnih skrivnostih. Drugi del maše, začenjajoč se z darovanjem in imenovanjem Maša verum i kom, pa tudi v sveti noči ostane pri svojem starodavnem, preprostem, pa častitljivem besedilu, saj je evharistična darsitev ista kot je vedno.

1. Maša katuhumenov

Veličosten je njen Vstop. V molčečo pratišino večnosti nas popelje, kjer iz Očeta od vekomaj in neprestano izhaja Sin, prejemajoč v duhovnem rojstvu vso Očetovo naravo. Zdaj izgovori v Vstopu Kristus-Bog: »Gospod mi je rekel: Moj sin si ti, danes sem te rodil.« Ta »dan« je večnost, nedeljiva in vsa hkrati navzoča; v njej kipi in prehaja božje življenje od Očeta do Sina.

Kako vse drugače je to notranje in neskončno srečno življenje božje od življenja na zemlji, kjer se ljudstva in narodi hrumeč prerivajo za oblast in čast, kakor v drugi vrstici Vstopa vzklikne psalmist: »Zakaj hrume narodi in si ljudstva vmišljajo prazne reči?«

Neskončno srečni, nepremagljivi Bog na eni strani, na drugi pa vечно nemirna človeška siročina, odtujena od Boga in obtežena z grehi, — kolika razlika! In v to siročino se pogrenee božji Sin, da bi jo osrečil. Samo pretresljivo globoki, pa

benem tako preprosti cerkveni koral more dostojo izraziti vso globino te skrivnosti.

Po prošnji k trem božjim osebam za usmiljenje in po Slavi, ki se začne s spevom angelov nad betlehemskega pašnika, sledi Prošnja. V njej zahrepimo iz tih noči v zanosu žive vere po božjem gledanju, po bližnjem spoznavanju večnega rojstva božjega Sina in po radostnem združenju z njim. Tako molimo: »O Bog, ki si naredil, da je presveta noč sijala s svetlobo prave luči, prosim te, ki smo skrivnost Jezusove luči spoznali na zemlji, da bomo uživali tudi njegove radosti v nebesih.«

Zato pa je treba, da ne živimo kot otroci teme, ampak kot otroci luči. Na to nas opomni sv. Cerkev v Berilu, in sicer prisreno toplimi besedami sv. Pavla do njegovega ljubljenega učence Tita, škofa na Kreti: »Preljubi! Prikazala se je milost Boga, našega Zveličarja, vsem ljudem, ki nas uči, da se odpojimo hudoj in posvetnim željam ter trezno, pravčno in bogabojče živimo na tem svetu, pričakujem blaženega upanja in častitljivega prihoda velikega Boga, našega Zveličarja Jezusa Kristusa, ki je dal sam sebe za nas, da bi nas rešil vse krivice in sebi očistil izvoljeno ljudstvo, vneto za dobra dela.«

Evangelij po Luku se odtrga od notranjega božjega življenja in rojstva večne Besede in se vstavi pred betlehemskega hlevom in Kristusovim človeškim rojstvom iz Device.

Casi so se dopolnili. Mogočni cesar Avgust šteje podložne narode, pa ne sluti, da je ravnos tem poslušno orodje Vladarja, ki hoče, da bodi Mesija rojen ravno v Betlehemu, čeprav ne bo to njegova domovina. Obubo-

žal je Davidov kraljevski rod in njegovi potomeci, med njimi tudi Marija in Jožef, skromno prihajo k štetju. Veliko se jih je sešlo in marsikateri ubožni družini so morale skalnate okoliške dupline nuditi nočevališče. Pa nobena izmed žena ni tega tako bridko občutila kot Devica Maria, kajti njeni dnevi so se bili že dopolnili. Hlev z vsem svojim hladom, z vso svojo revščino in zapuščenostjo jo je sprejel z Jožefom vred. »In porodila je sina prvorjenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanju ni bilo prostora v hiši.«

Čudoviti ukrepi božji! Zares, njegove misli niso naše misli.

In kdo bo prvi pozvan k Mesiji, ki ga čaka judovski narod že več ko dva tisoč let? Ne bognati in učeni in češčeni, ampak neuki pastirji, preprosti in ubožni; njim se prikaže nadzemski knez-angel v vsem svojem blesku in pomiri njih bojazen: »Ne bojte se, zakaj glejte, veliko veselje vam oznanjam, ki bo vsemu ljudstvu: danes vam je rojen Zveličar, ki je Kristus Gospod, v mestu Davidovem. In to vam budi znamenje: našli boste Dete, v plenice povito in v jasli položeno.« In še celo množica angelov se je prvemu pridružila, prepevaje slavo Bogu in blagovaje človeški rod.

Cloveško sreco ne bo moglo nikoli izčrpati vsega bogastva in vse tolažilnosti te blagovesti. Tudi onim, ki so v sveti noči dočela zapuščeni, postane ob njej toplo pri srcu, ker tudi Marija in Jezus in Jožef so bili odpodeni od ljudi.

Koliko nasprotje med notranjno vrednostjo svete Družinice in njenou skrajno stisko in bedo! Vse merjenje človeške notranje vrednosti po zunanjosti je torej varljivo.

Z Vero, v kateri hvaležno

klonimo z duhom pred božjim razodetjem, se konča Maša kaumenov, ki so takrat morali iz cerkve in so ostali v njej le oni, ki so že prejeli sv. krst. Začne se

11. Maša vernikov

Najprej so donašali k oltarju darine (kruh in vino); od tega je duhovščina odbrala, kolikor je bilo treba za daritev. Peveci so med obhodom peli Darovanje, to je tiste psalme, ki so se najbolj skladali s praznikovo vsebino. Dandanes ni več obhoda in Darovanje polnočnice se je skrčilo na en sam vzklik 95. psalma: »Veselite se nebesa in raduj se zemlja pred obličjem Gospodovim, zakaj prišel je!«

Po opravljenih običajnih molitvah in obredih darovanja prosimo v Tihih molitvih, da bi z zglednim življenjem postali podobni Bogu, ko je tudi Bog postal nam enak po učlovečenju in rojstvu: »Prosimo, Gospod, naj ti bo všeč današnja daritev, da bomo po tem presvetem združenju dobili s pomočjo tvoje milosti podobnost z Njim, po katerem smo s teboj združeni.«

Nato poje sv. cerkev Predglasje. Nevidni Bog se nam je s svojim rojstvom vidno javil, — naj bi se obratno mi po njem povzpeli do nevidnih, nadzemskih dobrin. »Zakaj po skrivnosti učlovečene Besede je nova luč tvoje slave zasvetila očem naše duše, da se do ljubezni nevidnih dobrov povzdijujemo, ko Boga vidno spoznavamo.« Naše slavljenje božje se potem pridruži angelškim zborom, kateri so bili pred davnimi stoletji poslati svoje zastopnike k betlehemske votlini in hiti skozi zvezdnato noč pred troedinega Boga.

Hiro se bliža evharistični prihod Kristusov. Benočna zgodba

sedilo, nastalo še v dobi, ko so rimski cesarji preganjali mlado krščanstvo, se ob božjemi misli nič ne spremeni, le pred naštevanjem svetnikov pred pozdiganjem vplete stavek o Devici Mariji, katera nam je v tej presveti noči rodila Odrešenika.

Ko pozvončka, vse utihne. Tišina betlehemskega hlevca se ponovi in Kristus pride na oltar. Naše sreco ga ljubeče pozdravi. Kakor pastirji, tako ga molimo, kakor naroča pesem:

*Let tisoč in več je od one noči,
a Jezus še tisti med nami živi.
Srčno počastimo s pastirji ga zdaj!*

Po mašnikovem obhajilu je včasi pristopila vsa cerkvena občina k sv. obhajilu. Vmes je zbor pel psalme, zdaj pa ponovi Obhajilna molitev polnočnice le en stavek iz 109. psalma, vsebovan že v Stopinjski molitvi: »V siiju svetnikov pred zgodnjo danico sem te rodi.« Takoj nato pa prosimo

v Poobhajilni molitvi: »Daj nam, Gospod, ko se v praznovanju veselimo rojstva Gospoda našega, Jezusa Kristusa, da bomo s spodobnimi življenjem zaslužili, priti v njegovo družbo.«

Začetek evangelija po Janezu, ki se bere vsak dan ou sklepu naše, nam here Cerkev tudi pri polnočnici. Njegova vsebina — bivanje večne Besede pri Očetu in njen prihod med ljudi — se tako zelo strinja z božičnimi dogodki, da je pri 3. božični maši vstavljen kot prvi evangelij. S polnimi stavki nam govorí o rojenem Detetu.

Z njim se zaključi Maša vernikov in polnočno bogoslužje.

Ko se potem zopet v svoj tiki dom in nam še vedno pojede božični zvonovi, je naše srce navzlic vsem križem in bridkostim mirno in naša duša občuti vsaj rahel odmev one sreče, kakršno so občutili betlehemske pastirji, zakaj tudi mi smo videli Gospoda in ga molili.

LIPE:

Mehač Štefan

BOŽIČNA ZGODBA

So na tem božjem svetu opravila, ki jih človek ne more uvrstiti, ne med pridobitne in zopet, ne med nečastne posle. Ena izmed teh služb je služba »mehača«. Odkod sem pobral ta naslov? Stari župnik Janez ga je zapisal na cerkveni kor, ko je dovolil vstop samo »orglavec, pevec pa kamižolo in škornje. Druga pa je Stefan itak ni potreboval. Jedel je po hišah, prenočeval pri Jalenu v hlevu in si z žaganjem prisluzil tudi nekaj evenka za stare dni. Meh je tlačil zastonj in najhujši udarec bi bil zanj, ko bi mu vzeli to službo. Na to pa nihče ni mislil.

Posebno lepo je bilo ob zornih mašah in velikih praznikih. Tako so že orgle same pele nekam milo, hrepeneče in mogočno, da je bilo vernikom mehko in slovesno pri srcu. Res, da je bilo to zasluga orglaveca, a vendar je tudi mehač Stefan užival čast in splošno pohvalo. Kako pa naj piščal mehko poje, če ne znaš piskati vanjo!

Bilo je pred petnajstimi leti ob zornih mašah, Jutro za jutrom so prihajali ljudje k zornicam. Ni dvoma, da jih je vleklo v lepo razsvetljeno cerkev tudi lepo petje. Kako so lepe adventne pesmi! Mila prošnja doni iz njih, vse uboštvo in vsa beda človeška kliče po Odrešeniku. Ljudje, ki so v revščini in bedi, jih občutijo in zdi se jim, da je v hrepenečih glasovih njihova prošnja po Zveličarju, ki naj prinese rešitev in mir.

Tako je bilo tudi v Jelovici. Peveci so se potrudili, da je bil zadovoljen gospod Janez in ljudje. Zato je orglavec še bolj z veseljem orglal in mehač Stefan še rajše tlačil meh.

Zgodilo se je pa zadnji teden pred božičem, da je zapel sneg in da so zmrznila pota. Komaj je mežnar vabil vkup, je vstal

Goriški spomini

• na Ivana Groharja

STANKO STANIČ:

I.

Pred desetimi leti sem nekoč prenočeval v župnišču v Kamnjah. Zvečer nisem mogel dolgo zaspati. Prižgal sem električno luč, da bi čital. Pri tem pa sem zagledal na nasprotnem zidu sliko sv. Družine. Ugotovil sem takoj, da je to kopija iz Overbeckove šole: Jožef in Marija ter med njima Jezušček.

Početkom sem smatral sliko za tiskano reproducijo. Toda čim bolj sem jo gledal, tem bolj se mi je zdela ročno delo. Da bi se popolnoma prepričal, sem vstal in stopil do slike. Takoj mi je bilo jasno, da je slika ročno delo s precejšnjo umetniško rutino. Slika bo merila morda kaj manj od metra v višino in pol metra v širino. Sicer so podpisi slikarja na takih slikah zelo redki, tu sem pa proti pričakovanju izteknil podpis slikarjev. In predstavljalite si moje začudenje! V levem kotu od spodaj sembral: pinx. Ivan Grohar.

Moja radovednost sedaj ni več mirovala, dokler nisem izvedel, kako je prišla slika v kamenjsko župnišče. Tedanji župnik mi ni vedel ničesar povedati, ker je slika v župnišču že dobila. Obrnil sem se pismeno na prejšnjega župnika. Ta mi je vedel sporočiti samo to, da je slika darovala cerkvi staru gospodinju znane gostilne pri Rebku na Goričici. To je znana gostilna. K sreči je bila staru gospodinju te

gostilne tedaj še živa in na moje pozivovanje mi je povedala sledi: »O gospod, od tega je pa že dosti let. Po cesti iz Ajdovščine sem je prišel mlad in suh vandrovec. Menda se je skrival pred orožniki, ki so ga iskali po Ljubljani. V naši gostilni je bil nekaj več, nego en teden. Hrane in stanovanja ni imel s čim plačati, pa mi je pred odhodom za plačilo naslikal sv. Družino na platno. Potem je šel peš proti Gorici. Slika smo imeli več let v gostilni. Pred nekaj leti sem jo pa darovala našemu župniku za cerkev.«

Po tem pripovedanju je bilo meni vse jasno. Tam nekje pred letom 1900 so bili namreč priatelji našega umetnika Groharja zaradi malenkostnega primanjkljaja v društveni blagajni nanznili sodišču. Ker takrat naš umetnik ni imel tistih bore par krajcarjev, je revez bežal peš iz Ljubljane proti Italiji, da bi se tako izognil zaporu. Nekaj časa je zato bival med beneškimi Slovenci, dokler niso prijatelji stvarni poravnali.

In na tem begu je svoj strošek »Pri Rebku« poravnal s to sliko. Groharjeva slika v kamenjskem župnišču ima torej svojo zgodovino za seboj: spomin na umetnika begunci.

II.

Bilo je pred dvajsetimi leti v

Logu pod Mangartom. Takrat sem prvič stopil v tamkajšnjo župno cerkev, umetniško izrazito stavbo, ki zelo sliči goriški seniški cerkvi sv. Karola. Cerkev in prezbiterij sta lepo poslikana s slikami iz življenja sv. Štefana. Slike so se mi takoj zdele zelo zanimive. Na noben način jih pa nisem mogel opredeliti. Navadno obrtniško delo se mi niso zdele. Poteze so zelo samostojne, kolorit zelo pester, skupna razvrstitev pa je nevsakdanja in celoten utis zelo monumental. Ker mi je reklo cerkvenik, da so slike menda iz leta 1898, sem takoj izključil vse naše tedanje boljše ali slabše cerkvene slikarje iz tiste dobe. Ne Ogrin, ne Jebačin, ne Bradaška, ne Pavel Šubic, ne Del Neri niso imeli tu svojih prstov. Kdo je torej slikar?

Zopet mi moja radovednost ni dala miru. Upal sem, da bom v loških cerkvenih računskih knjigah iz one dobe dobil pojasnilo. Trud je bil zastonj! V dnevniku so sicer stroški za slikanje, vendar pa brez navedbe slikarja. Ključ za rešitev uganke sem pa le imel v rokah. Cerkev je puščino za popravo cerkve, pa sem mu delo izročil. Dobro je slikal; kako se je klical pa danes res ne vem več.«

»Ja, veš, danes se pa tega ne spominjam več. Bil je neki mlad malar iz Kranjskega, suh fant s kozjo brado. Dela je iskal in se mi ponujal. Jaz sem ravno dobil iz Trsta neko začasno za popravo cerkve, pa sem mu delo izročil. Dobro je slikal; kako se je klical pa danes res ne vem več.« Misil sem že, da do umetnikovega imena sploh ne bom več prišel. Spomnil pa sem se še na en ključ za rešitev. V nadškofiji morajo biti tedanjim računom

iz Loga priložene pobotnice slikarja. In postrežljivi gospod kancler Setničar mi je še isti dan ustregel.

Na pobotnicah pa sem čital: Ivan Grohar, slikar. Sicer bi se bil dosti lože do slikevega imena, če bi bil vprašal č. g. kurata na Libušnjem sedaj že rajnega Lebena. Ta mi je pozneje sam kazal Groharjeve slike na Libušnjem, ki so pa zaradi mokrote popolnoma razpadle. G. Leben je Groharja poznal in cenil.

stric Štefan, se zavil v kamižolo in šel v cerkev, da priže luči na koru. Pred cerkevimi vrati mu je pa spodrsnilo, da je padel in si zlomil nogo. Milo je zaječal in poskušal vstati — pa ni šlo. Skrinjarjeva Jera ga je našla v snegu na tleh. Hitela je v zakristijo in poklicala mežnarja ter župnika Janeza. Spravili so ga v mežnarijo. Bridko je tožil mehačne zaradi bolečin, temveč zato, ker ne bo mogel več tlačiti meha. Tolazil ga je župnik Janez in celo mežnar mu je dajal krajzo. On pa je jadikoval in ne prestano tožil: »Zakaj me je doletelo to ravno sedaj, pa ravno pred prazniki, ko je tako lepo v cerkvi!«

Tisti dan so orgle škripale in vsi ljudje so vedeli, da ni meltača Štefana na koru.

Bližal se je sveti večer. Otroci so postavljeni jaslice, ženske so pekle in možki cepili drva. V mežnariji je pa ležal bolan stric Stefan. Gospod Janez mu je poslal potice, mežnar mu je strezel s čajem, župan Tine mu je prinesel klobase — a niso ga mogli razveseliti. Štirideset let je bil na sveti večer na koru in nocoj ga ne bo! Prišle so pevke: Španova Minka, Renkova Anka in še druge, prišli so pevci, celo orglavec je prišel — ko so pa edhajali je postal Štefanu bridko pri sreči in dve debeli solzi sta mu kanili na uvela lica.

Zazvonili so božični zvonovi. Ljubeče in milo so vabili ljudi k polnočnici. Štefanu se je zdelo, da glasno kličejo tudi njega. Nocoj na sv. večer, pa ga ne bo pri polnočnici! Trumoma so hiteli ljudje mimo mežnarije v cerkev. Baklje so ugašali prav pod oknom. Štefan jih je poznal po glasu. — Zazvonil je veliki zvon in naznanil, da se čez pet minut začne sveta maša.

Mehača je pretreslo. Dvignil se je, s težavo oblekel in obul čevlje. Hotel je na vsak način biti pri polnočni maši in sicer na koru. Noga je bila težka in vsak korak ga je oblik znoj. Vzel je

Prišel je orglavec, prišli so pevci in pevke, med njimi Minka in Anka, a Štefana niso našli več živega.

»Dete božje ga je poklicalo,« tako je dejal gospod Janez.

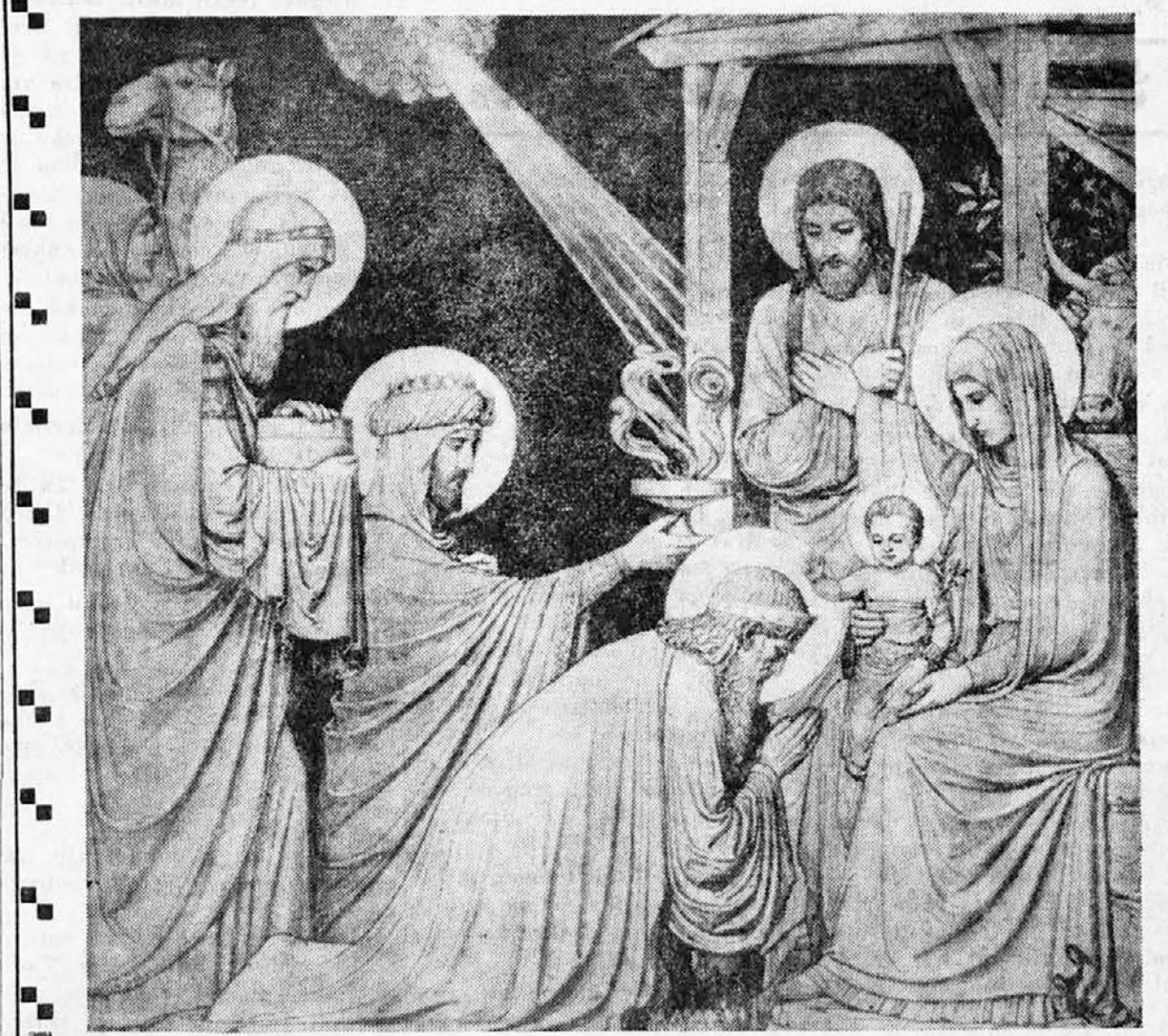
* * *

Leto za letom se vračajo ti spomini ravno na sv. večer. Niso veseli, pa tudi niso žalostni.

V njih je hrepnenje in mila

maša je končala. Ljudje so prišli iz cerkve in uzrli na tleh mehača Štefana. Hitro so prenesli starčka v mežnarijo in hiteli po gospoda. Prišel je gospod Janez z mežnarjem, pa bilo je prepozno. Štefana je streslo, krčevito je obrnil glavo in zavplil. Samo z očmi je še pogledal gospoda Janeza, nato se je nasmehnil in umrl.

V knjižnici goriškega semenišča imamo dragocen rokopis, za katerega le malokdo ve. Spis obsega nad 350 drobno pisanih strani v četverki in nosi naslov:

Knjijeuma dragocenost

Stanko Stanič:

Nove bessedne buqe, ali vsehsploh bessedny buqe

latinsku

Dictionarium latino - carniolicum.

Pistatelj pravi v uvodu, da je slovar poplnoma nov, z veliko skrbjo in še večjim trudom, dijakom v korist sestavljen.

Rokopis nosi na naslovni strani letnico 1710, na koncu rokopisa pa pravi, da je bilo delo dovršeno leta 1703. Za uvod si je pisatelj zapisal dobesedno tole posvetitev: »Letu vse bodi popisan pres vse prevzetnosti h časti inu k hvali Samimu Gospud Bogu, zakaj lyh tisti sami Gospud Bug, kateri je meni dal to gnado, da sim jest njemu k časti letu dellu začel, tajsti bo tudi meni, dal to njegovo dobrutlivo gnado, da bom jest letu vse dokončal.«

Ce prelistuješ ta obširni slovar, se moraš čuditi, kako globok čut za naš jezik je imel njegov pisatelj. Brez pretiranja trdim, da noben slovenski pisatelj do do Vodnika samega ni tako obvladal slovenščine, kakor naš neznanec. Nimam prostora, da bi tu navajal izglede. Poglejmo povrsti kar na slepo štiri besede: *Corruptio - strohlivost, omamljene, strohnenje, zapelanje, skaženje.*

Cors - kurnik
Cortex - škorja, lubje
Corticatus - lubjast, škorjast, polhen lubja

Cortina - visič pert, kateri vrata zaslanja ali kaj drugiza

Slovar je zlata zakladnica našega jezika. Žal, da ga nista poznala ne Cigale, ne Pleteršnik.

Na vprašanje kdo je bil pisatelj tega slovarja nam daja zelo piše podatke p. Marko Pohlin. Ta namreč pripoveduje, da je bilo že začetkom 18. stoletja poslovenjeno celo sv. pismo, a da žal ni prišlo v stik. Poslovenil ga je namreč p. Xaverius a S. Ignatio, rodom Gregor Worenz,

sledi več samo nemških strani in nekoliko poskusov v slovenskem jeziku iz prestave sv. pisma in nad 40 slov. imen za razne ribe ter nad 60 za razne ptice. Celotna slovenska poimenovanja nedelj med letom se je zanimal. Tako navaja posebej ime za *Dominica passionis* - glušnica nedelja.

V slovarju samem si tu pa tam pomaga z izgledi. Za besedo »Adagium« se mu je zdelo, da ni zadel prave slovenske besede, ko je napisal »pripovest« pa tigre in napiše pol strani pristnih slov, pregovorov za zgled, n. pr. »Kar mačka rodi, radu miši lov.« »Po toči zgoni!« »Dela kakor garča.« »Sova nikdar kragula ne rodi!« itd.

Eno pa je gotovo. Naš pisatelj Bohoričeve slovnice ne pozna. Pravopis je povzel po Schönlebnu.

Naši nekdajni elkarji imajo v njem svojega nasprotnika. Ko v uvodu razлага svojo abecedo, pravi pri črki I: »Na koncu besede se izgovarja kot u, na primer: je pelal, je vstal, je djal, moraš izgovoriti: je pelau itd.«

Zadosti za enkrat! Končajmo z besedami, katere je pisatelj napisal na zadnji strani svojega slovarja:

»Letu bodi h'zhasti timu vsgamogozhimu, vezhnu Bogu, lubi Divizi Materi Boshu Marij, inu v'vsem lubesnivim Svetnikom Boshym.«

Za smeh in zabavo

NEMOGOČE

Janez stopi iz krčme s steklenico vina v roki. Pred vrati sreča starega vaškega učitelja. »Že zopet vinol! Ali ga ne morete pustiti?« vprašuje učitelj. — »Saj ni samo zame, se izgovarja Janez, »polovica je za Franceta.« — »Ali mi hočete storiti uslužo?« pravi učitelj. — »Prav rad če je mogoče.« — Izlijte torej proč polovico tega vina!« — »Nemogoče,« odvrne Janez, »moja polovica je spodaj.«

Na sveti večer

Priplaval v Goriško je sveti večer!
Odvzame naj, bratje, nam misli posvetne,
zasanja naj v dobe mladosti nas evetne
in v duše naj vlije svoj sveti nam mir.

Z otroci pred jasli stopimo lesene:
Pokojno v njih Dete nebeško leži.
Na snopu pretrdem iz slame rumene
v nas revne zemljane obrača oči.

Pastirei na paši zapuščajo črede
in Deteee molit nebeško hite;
Svetloba polnočna jih k hlevu privede,
kjer k jaslicam skromne dari polože.

Glej, angeli zbrani v sinji višavi,
žaré, da blišči se človeškim očém;
Prepevajo: Slava Bogu na višavi:
In voščijo mir bogoljubnim ljudém.

Miru svetonočnega Deteee božje
naj trosi in nosi po naših vaseh;
Saj Dete nebeško prebiva najrajše
pri revnih, preganjanah, svetih ljudeh.

L. P.

Sveti noč ubogih

Bogoslovec Miro se je pristavil in pogledal navzgor proti podstrešnim okencem. Oddahnil se je. Se je gorela luč. Odločeno je stopil proti očnelemu vhodu: Zajela ga je tema in odvraten smrad po trohnobi, ki se je mescal z vsemi mogočimi duhovi večerje revnih ljudi.

Ni bil prvič tu, a vseeno je moral varno tipati v temi, da bi z nogo ne zašel v kako luknjo, ki jih je bilo vse polno v trohnelih, lesenih stopnicah. Na hodniku prvega nadstropja je za hip obstal. Tenak pramen svetlobe je prihajal izpod stanovanjskih vrat. Od znotraj so vpili in preklinjali, nekje je otrok trmasto jokal. Iz zgornjega nadstropja je prihajal hreščec glas harmonike. Spremljalo ga je prešerno žensko petje. Ko se je vspenal kvišku proti drugemu nadstropju je nehote razbral posmen besed. Bila je nečedna polulična pesem, da je Mira kar vrglo navzgor proti podstrešnim linam. Oddahnil se je, ko je prišel na vrh in prisluhnil.

Na sredi sobe je na mizi gorela sveča. Njena medla svetloba ni dosegla vseh kotov. Posastno so se dvigale sence in izginjale pod nizko, očnelo tramovje. Iskal je skozi poltempo proti veliki postelji v kotu. Bila je

prazna. Vse križem so ležale cunje. Tenak glasek je še vedno pel: »Nina, nana, punčka je zaspvana...«

V drugem kotu sobe je zapazil nizko sklonjeno postavico. Sedela je na tleh in lahko pozibavalna pleteni koš pred seboj.

»Janja...!«

Kriknila je od strahu in planila kvišku. A takoj se ji je bledi obrazek razjasnil:

»Ah, gospod Miro!«

»Mraz ti je Janja, kaj ne? Kje pa sta mama in ata?«

Janja ga je pogledala, v velikih očeh so se zablestele solze in se usule po upadlih licih.

»Mamo... so odpeljali v bolnico... je zahiplala in se spustila v pretresajoč jok.

Miro jo je tesno privil k sebi. Čutil je kako vsa trepeče od bolesti, prevelike za njena otoška leta.

... Pred dobrim tednom je bil tu. Milka, Janjina mama je bila zelo slaba. Povsod skrajna beda in pomanjkanje.

»Ponovno bo morala na operacijo. A bojim se, da je ne bo prestala. Preveč je izčrpana, mu je v skrbih povedal Andrej, ko ga je spremil po stopnicah.

»Sinoči so jo prijele tako hude bolečine, da je vso noč prestokalač je Janja tiho nadaljeva-

la njegove težke misli. »Očka je zjutraj poklical zdravnika. Svojo suknjo je prodal, da ga je plačal. Ne vem kaj je zdravnik povedal, a ko je odšel je mama strašno zajokala in tudi očka je imel vse solzne oči. Potem je prišel rešilni avto. Mama je silno jokala in, ko so jo že nesli po stopnicah me je še enkrat pogledala.«

»Janja, ne jokaj, mama bo ozdravila in vse bo še lepo.« jo je tolazil Miro. »Povej ali sta z Verico že kaj večerjale?«

»Sva,« je v zadregi izjecljala in tudi očku sem pustila.«

Miro se je nehote ozrl na že mrzlo pečico. V očnelem loncu je bilo par kuhanih krompirjev.

Miro je odložil nahrbtnik in ga počasi razvezal. Potegnil je iz njega zavitek in ga dal Janji:

»Na, jej.«

Janja ga je boječe odvila. Prijetno ji je zadišal maslen kruh, poželjivo so se vanj vsesale njenе oči...

Miro jo je opazoval:

»Zakaj ne ješ, Janja?«

»Saj bi, pa ga bom raje za mamo shranilač je v zadregi dahnila.

Miro je s težavo požiral solze:

»Le jej brez skrbi, Janja. Tudi za mamo ga bo še dovolj. Ali veš kaj je danes?« jo je skrivnostno vprašal.

»Danes je sveti večer. Nekoč, ko smo bili še doma smo postavljal jaslica.« je kot samo zase dodala.

»Pa jih bova tudi nocoj, Janja.

Tudi k nam mora priti Jezušek.«

Spraznil je malo polico v kotu kjer je Janja imela svoje šolske knjige, in pred zavzetimi Janjini očmi so vstajale ljubke jaslice. Hribje v ozadju, potem: mali hlevček, v njem Mati božja, sveti Jože in božje Dete. Pastirčki in ovčke so se mu klanjale, in ko so še svečke zagonorele se je Janji zazdelo, da je doma v valovitih Brdih, kjer je pesem polnočnih zvonov tako nebeško lepa kot nikjer na svetu.

Janja je glasno vzklikalna od veselja. S široko razprtimi očmi je zastrmela v čudo v kotu.

»Verica, glej, jaslice nama je pripravil gospod Miro.« Dvignila jo je iz posteljice in jo prinesla bliže.

Bogoslovec Miro se je zazrl v njuna osvetljena obraza. Čista sreča njunih nedolžnih srceč je globoko proniknila tudi v njenovo dušo.

Potem sta z Janjo zapela Sveti noč. Tudi Verica je za njima počasi ponavljala besede. V njihovo pesem so zazvonili polnočni zvonovi. Tedaj se je Miro poslovil, daleč je imel še do mesta. Očeta še ni bilo.

Težko je bilo Miru puštiti otroka sama. Janja ga je s preplašenimi očmi gledala.

»Nič se ne boj,« ji je tolažeče reklo »Jezušek vaju bo varoval, in očka se tudi kmalu vrne.«

Zunaj ga je objela taka tema, da je s težavo videl pred seboj. Pršelo je in ledeni veter mu je bil v obraz. Tesno se je zavil v nočnici.

obnošeno suknjo in pospešil krok. Zadnji vlak bi sicer lahko še ujel a denarja ni imel...«

Mirove misli so hitele domov. Tam v Brdih je njegov dom. Mama, bratje in sestrice ga letos zmančakajo.

Sam ni vedel kdaj mu je zasijalo nasproti razsvetljeno mesto? Tedaj je pred seboj zagledal temno postavo, ki se je opotekala kot bi bila pijana. Kmalu ga spozna. Bil je Andrej.

— Kristus nebeški — je grenko pomisil Miro, — pa ne, da se ga je nalezel na sam sveti večer.

»Andrej...«

Andrej se je pristavil in ga gledal kakor, da ga več ne pozna. Mira je postal sram njeve misli. Nič več človeškega ni bilo v tem obrazu. Vsaka po-teza, vsaka mišica je izražala tak obup, da je Mira ledeno spreletelo do kosti. Doumel je. Brez besed mu je stisnil roko:

»Andrej, še je Bog nad nami.«

Andrej se je zdramil in ga besno pogledal. Na jeziku so mu bile besede, ki bi izzvenele kot kletev v sveto noč. Pa jih ni izustil. Pogledal je Miru v obraz in opazil kako so mu po licih tekle solze.

... »Da še je Bog nad nami dokler naši duhovniki z nami ečujijo...«

Utonil je v noč. Miro je obstal na cesti in gledal za njim. Nič več se ni opotekal.

Pesem zvonov se je spremenila v triumf zadnjega klica k pol-

KOLEDAR ZA LETO 1950

Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij
1 N Novo leto; Obr. G.	1 S Ignacij, škof	1 S Kvatre; Albin, škof	1 S Hugo, škof	1 P Filip in Jakob, ap. ☩	1 C Regina, Feliks, m.
2 P Ime Jezus.; Makarij	2 C Svečnica; Kornelij ☩	2 Č Pavel, muč., Neža	2 T Cvetna nedelja	2 T Atanazij, šk., Evgen	2 P Kvatre; Marcelin, m.
3 T Genovefa, d., Anter	3 P Blaž, šk., Oskar, šk.	3 P Kvatre; Benjamin	3 P Frančišek Pavelski	3 S Najdenje sv. Kríža	3 S Kvatre; Klotilda
4 S Tit, šk., Angela F. ☩	4 S Andrej, škof	4 S Kvatre; Kazimir ☩	4 P Richard, škof	4 Č Monika, v., Florijan	4 N I. pob.; Sv. Trojica
5 Č Telesfor, p.	5 N I. predp.; Agata, dev.	5 N 2. postna; Janez Jožef	4 T Izidor, škof, Benedikt	5 P Pij V., p., Irenej, m.	5 P Frančišek C.
6 P R. G.; Sv. Trije Kralji	6 P Doroteja, dev. m.	6 P Perpetua in Felicita	5 S Vincencij Fereri	6 S Janez, ev., Judita	6 P Bonifacij, škof
7 S Valentijn, Lucijan	7 T Romuald, opat	6 Č Tomaž Akv., sp.	6 Č Vel. četrtek; Peter	7 N 4. povel.; Stanislav	6 T Norbert, Kandida
8 N I. po R. G.; Sv. druž.	8 S Janez iz Mathe, sp.	7 S Janez ob Boga, sp.	7 P Vel. petek; Herman	7 S Prik. Mihaela nad. ☩	7 S Robert, opat, Ana ☩
9 P Julijan in Bazilisa	9 Č Apolonija d. m. ☩	8 S Frančiška Rimška	8 S Vel. sobota; Dionizij	8 Č Gregorij Nacijan, šk.	8 Č Sv. Rešnje Telo
10 T Viljem, škof ☩	10 P Sholastika, dev.	9 Č 40 muč.; Makarij, šk.	9 N Velika noč; Vstaj. G. ☩	9 T Antonin, škof	9 P Primož in Felic.
11 S Higin, p., Teodozij	11 S Lurška M. b., Adolf	10 S Sofronij skof ☩	10 S Vel. pondeljek	10 S Francišek	10 S Marjeta, kraljica
12 Č Alfred, o., Tatjana	12 N 2. predposta	11 S 3. postna; Gregorij, p.	11 T Leon, papež	11 Č Pankracij, muč.	11 N 2. pob.; Barnaba, a.
13 P Veronika Mil., d.	13 P 7. sv. ustanoviteljev	12 N 4. postna; Gregorij, p.	12 S Julij, papež, Saba	12 P Servacij, škof	12 P Janez Fakundski
14 S Hilarij, c. u., Feliks	13 P Katarina-Riči, dev.	13 P Teodora, muč.	13 Č Hermenigild, Ida	13 S 5. povel.; Bonifacij	13 T Anton Pad., spozn.
15 N 2. po R. G.; Maver, o.	14 T Valentijn, muč.	14 T Matilda, kraljica	14 N Justin, muč., Tiburcij	14 N Zofija, mučenica	14 S Bazilij Vel., škof
16 P Marcel, p., Berard	15 S Faustin in Jovita, m.	15 S Klemen Mar. Dv.	15 S Anastazija, muč.	15 N Janez Nepomuk, m.	15 Č Vid, mučenec
17 T Anton p., Marijan	16 Č Julijana, d. m. ☩	16 Č Hilarij in Tacijan	16 T 1. povel.; bela	16 T Pashal B., Bruno ☩	16 P Srce Jez.; Frančišek
18 S Sto sv. Petra v R. ☩	17 P Frančišek Kl., muč.	17 P Patricij, škof	17 S Anicet, Stefan	17 Č Vnebohod; Erik	17 S Adolf, škof
19 C Marij, Marta	18 S Simeon in Flavijan	18 S Cyril Jeruzalemski	18 T Konrad, Apolonija	18 Č Peter Celestin	18 N 3. pob.; Efrem S.
20 P Fabijan in Sebastijan	19 N 3. predp.; Julian Konrad, pušč.	19 N 4. sredp.; sv. Jožef	19 S Leon IX., papež	19 P Bernardin Sienski	19 P Julijana F., dev.
21 S Neža, dev., Hilda	20 P Sadot, škof, Leon	20 P Aleksandra, Janez	19 Č Neža, dev., Suplicij	19 N 6. povel.; Feliks K.	19 S Silverij, škof
22 N 3. po R. G.; Vincencij	21 T Pust; Feliks	21 T Benedikt, opat	20 P Anzelm, škof	20 T Emil, muč., Rita	21 S Alojzij, spozn.
23 P Rajmund Penafort	22 S Pepelnica	22 S Lea, vdova, Nikolaj	21 P Jožef Orjol in Oton	21 S Janez de Rossi, sp.	22 Č Pavlin Nol., škof
24 T Timotej, škof	23 P Peter Damijan, škof	22 S Gabrijel, nadangel	22 S Soter in Gaj, papeža	22 S Marija pomoč. kr. ☩	23 P Agripina, d. m.
25 S Spreob. sv. Pavla	24 P Matija (Bogdan), a.	23 S Marijino oznanjenje	23 N 2. povel.; Agripina	24 S Gregorij VII., papež	24 S Janez Krstnik
26 Č Polikarp, škof ☩	24 P Janez Damaščan	24 S 5. postna ali tiba	24 P Jurij, m., Fidelis S. ☩	25 Č Marko, evangelist	25 N 4. pob.; Henrik
27 P Janez Zlatoust, c. u. ☩	25 S Valburga, Viktorin ☩	25 P Janez Kapistran, sp.	25 T Rojstvo sv. Jožefa	26 S Janez I., p.; Eleonora	26 P Janez in Pavel, m.
28 S Peter Nolasko, sp.	26 N 1. postna; Andrej, šk.	26 S Ciril, dijakon	26 S Peter Kanizij, sp.	26 P Binkošti; Viljem	27 T Ema, v., Ladislav, k.
29 N 4. po R. G.; Frančišek	27 P Viktor, spozn.	26 S Janez Klimak, opat	28 P Pavel od Križa	28 S Bink, p.; Ivana O.	28 S Irenej, šk., Pavel I., p.
30 P Martina, dev.	27 T Gabrijel Z. M. božje	28 S Roman, opat	28 S Peter muč., Robert	29 P Marija Magdalena	29 Č Peter in Pavel, ap. ☩
31 T Janez Bosco, sp.	28 T	28 S Žalostna Mati božja	29 N 3. povel.; Katarina	29 S Kvatre; Angela M. ☩	30 P Spomin ap. Pavla

Julij	Avgust	September	Oktoper	November	December
1 S Presv. R. Kri Jez.	1 T Vezi sv. Petra				

Kulturalni obzornik

(Nadaljevanje z druge strani)

Drugi „Slovenski večer“

Prednjem torkom, 13. t. m., je bil drugi »Slovenski večer«. Posvečen je bil socialni misli med Slovenci. Stvarno, globoko in zanimivo predavanje je imel dr. Matej Poštovan z naslovom: Dr. Janez Ev. Krk — začetnik krščanske socialne ideje med Slovenci. Delo in idejo Janeza Kreka je prenesel predavatelj na današnji čas in ob njem opozoril na socialne probleme Trsta. Nakazal je reševanje v luči krščanske socialne ideje. Prav v tem delu je bilo predavanje najbolj zanimivo in je poslušalec pritegnilo in prepričalo.

Po predavanju je bilo na sporednu še nekaj krajših kulturnih filmov iz delavskega življenja.

Ob zaključku je predsednik dr. Lasič opozoril na slovensko knjigo, ki naj najde pot v vsako slovensko družino. Opozoril je na 3. »Slovenski večer«, ki bo 27. decembra.

Tudi ta kulturni večer je zapustil v vseh udeležencih velik vtis. Prepričani smo, da bodo ti večeri za slovenstvo v Trstu pomenili velik prispevek k narodni zavesti in h kulturnemu dvigu naših ljudi.

„Slovenski večer“

Slovenska prosveta vabi vse tržaške Slovence in Slovenke na »Slovenski večer«, ki bo 27. t. m. v dvorani Marijinega doma, ulica Risorta 3. Misel večera bo posvečena slovenskemu božiču. Govoril bo pesnik Stanko Janežič, člani Slovenskega odra bodo recitirali stare narodne božične pesmi. združeni pevski zbori pa bodo

peli božične pesmi. Začetek točno ob 19.30. Naj nihče večera ne zamudi!

Nova slovenska drama

Slovenski emigrant Vinko Poznič je napisal v Argentini novo slovensko dramsko »Napad«. Snov je vzeta iz časa komunistične revolucije in junaške obrambne borbe v Sloveniji. Igra je imela 27. nov. svojo krstno predstavo na odru igralske družbe »Narte Velikonja« v Buenos Airesu.

Večer božičnih pesmi v Bazovici

Vsi ljubitelji lepe pesmi pride na štefanovo popoldne v Bazovico. Zbrani okrog jaslic v bazoviški cerkvi bomo doživljali skrivenost svete noči ob božičnih pesmih. Gospod Stanislav Janežič s Kontovela nas bo uvajal v posamezne pesmi, kar zna samo on.

Zbora od sv. Antona in z Općin bosta pella skupaj, ločeno pa bosta nastopila zbor iz Mačkovlj in iz Bazovice. Tudi otroci bodo pokazali, kaj zna jo. Pella bosta dolinsko-mačkovljanski in bazoviški otroški zbor.

Na sporednu so božične pesmi znanih skladateljev kot Vodopivec, Tomec, Levičnika, Bratuža, Geržinčiča, Premrla in drugih.

»Večer božične pesmi« na štefanovo se začne ob 5h zvečer v cerkvi.

Iz Trsta bodo na razpolago koriere.

Pridite! Božična pesem vas kliče!

nost, kot jo je ona javila v napovedi za premožensko oddajo? Najbrže bi koloni po ceni postali samostojni. In pravično bi pa le bilo.

Še par besedi o krtu

Prd kratkim smo precej obširno pisali o krtu in njegovi pravici. Najnjegovo sliko danes še nekoliko izpopolnimo:

Tak je krt v svojem življenju. A kje je njegova pravica? Samo s črvi se hrani, s črvi, ki so škodljivi sadjarstvu, vrtnarstvu, travništvu in sploh vsemu kmetijstvu. Na tisoče in milijone teh črvov uniči krt v svojem življenju in s tem pomaga kmetovalcu v borbi proti škodljivemu mrčesu. Za plačilo pa ga človek preganja.

V vrhu seveda krt ni prijeten, posebno če nam je razril lepo urejene gredice, kjer je bil usejan radič, spinač ali druga povrtnina. A krt ne bi razril tistih gredic, če ga ne bi nagon gnal in mu pravil, da bo tam obilen lov na črve. Če bi ti črvi ostali, bi oni uničili mlado povrtnino in to na počez, krt pa je črve polovil in napravil le nekaj rogov. Ali nam je s tem škodoval? Čeprav premislimo, nam je krt tudi v vrhu koristil, le nekaj dela nam je povzročil.

Pa priznajmo vrtnarjem pravico, da krtu lovijo v vrtovih, četudi tega ne zaslubi. Na noben način pa ga ne smemo loviti po njivah in sencožetih, kjer napravi tisočkrat toliko koristi, kot škode.

Krt nima pisane pravice v državnem zakonu, a pravico do življenja bi moral imeti zapisano v srcu in razumu vsakega našega kmetovalca.

Si že poškropil breskve?

Pred zimo moraš to storiti. Če še nisi, potem uporabi za to prvi lep dan. Poškropiti moraš z raztopino modre galice, in sicer zadostuje 2% raztopina (na 100 litrov vode 2 kg modre galice in primerno količino apna). Poškropiti moraš celo rastlino, predvsem pa vse mladice, ves mlad les. Zato ni dovolj, da poškropiš drevo samo od ene strani: okoli in okoli mora biti poškropljeno. — Če tega ne storиш, potem ne toži spomladni, če bodo drevesa kodrava. — Začetkom marca boš moral breskve še enkrat poškropiti z modro galico.

Če ti ostane kaj škropiva, poškropi tudi češnje in sploh vse koščarske, kamor spadajo slive, čeplje in marelice. Pa tudi peškarjem, to je hruški in jablanam, koristi modra galica.

— — —

In ostalo sadno drevje si že prečistil? Imaš li potrebna škropila že doma? Brez škropljenga ni zadovoljivega pridelka.

Ima tvoja živina uši?

To bi bila sramota, poleg tega pa tudi škoda, ker živina se slabu redi, krava slabu molze, če ima uši. — Prah DDT uniči uši pri govedu, prasičih, psu in mački ter na otroški glavi.

Zvišanje pšeničnega pridelka

Želi rimska vlada in zato svetuje, naj se organizirajo povsod tekmovanja za višji hektarski donos. Sredstva za nagrade izvirajo iz Marshallove-

ga plana, nekaj prispevajo tudi javno-pravni denarni zavodi.

Pridelek oljka

v Italiji je letos precej obilen. Računajo, da bodo letos pridelali skoraj 2 milijona olivnega olja. Najbolje kaže pridelek na otokih in v Južni Italiji, v Srednji slabše.

Vsled pričakovanega obilnega pridelka so začele padati cene olju, ki so pri proizvajalcih padle za 40 do 80 lir pri kg (Bari od 530 na 450 lir za kg).

D op i s i

Dve cerkveni slovesnosti v Štandrežu

Farnega patrona sv. Andreja smo tudi letos prav slovesno praznovati.

Pritrkovanje zvonov nas je prav zgodaj zbudilo in začele so svete maše kar po vrsti. Prva s skupnim svetim obhajilom. Druga kakor običajno ob nedeljah in tretja slovesna ob 10. uru. Sveti mašo je pel msgr. dr. Kjačič, stolni kanonik, pridigal pa dr. Klinec, nadškofijski kanceler. Popoldanska slovesnost je bila prav tako lepa. Pevski cerkveni zbor je kakor pri maši nastopil v splošno zadovoljstvo vseh tak, da smo mu hvaležni in želimo samo, da bi vedno bolj in bolj dal na razpolago. Bog in Cerkvi vse svoje lepe zmožnosti.

Vzpodbudno smo obhajali tudi praznik Brezmadežne. Ta dan je pri nas začela s svojim obiskom družin Mati božja iz Fatime. Na ta včeraj dogodek smo se pripravili z lepo devetdnevnikom. Na praznik sam pa smo doživel kar celo vrsto lepih obredov, med katerimi je bil gotovo najslovesnejši trenutek blagoslova dveh kipčkov fatimske M. b. Pred blagoslovom je stopil na prižnico msgr. dr. Brumat v svojstvu voditelja Marijinih družb na Goriškem. Govoril nam je kakor pač samo on zna in vsi smo ga pazljivo in v vsej poslušali. Poudaril je, da ga veseli, da lahko otvarja to moderno pobožnost med Slovenci v največji naši vasi. Takoj nato se je razvila procesija z Marijinim kipčkom v Rosmitiče in zvečer še na Rojce, dva najbolj oddaljena konca naše fare. Vsi smo molili in peli in dospeli do Zornove hiše, ki jo je doletela tako izredna sreča in čast, da je prva sprejela božjo Gospo!

Z nočjo smo odnesli drugi kipček pa na Rojce! Tudi ta procesija je lepo izpadla zlasti zaradi sijajne razsvetljave. Brajnikovi in Batističevi so pripravili toliko cvetja in svetla, da smo vsi kar strmeli in bili veseli.

Dominik pa je čutil, da o sebi ne more tako reči...

Slednjič je prišel oni srečni dan, ki sta ga obe družini komaj pričakovali... Prišel je dan, ki se je vsem tako dolgo zdelo, da ga nikoli ne bo... prišel je dan, ki je Lolita neštetokrat sanjala o njem... in katerega se je najbolj bal oni, ki bo poslej nosila njegovo ime...

Še nikdar ni bil otok takoj krasen kakor prav ta dan, ko je vse pelo od radosti in kipelo v veselju. Na sinjem nebuh je žarelo razbeljeno sonce, kot bi bilo do dna izpraznilo svoj zmagovalni tulec in naperilo vse svoje zlate puščice skozi goste bore in smreke, ki so rasle okrog obeh vil.

Vse rože so bile v najlepšem cvetju: pisane marjetice in rumene trobentice, celo že prve zgodnje vrtnice. Mimoze so bile ravno v najlepšem cvetju, da se je v zelenečem parku neprestano usipal zlat sneg z njihovih vrhov... Vsa narava se je zvonko smehljala malo nevesti in jo veselo pozdravljala...

Yholdyjevi in Presvesovi mornarji

Sedaj fatimska Gospa nadaljuje svojo pot od hiše do hiše in povsod doživlja lepe sprejeme in ganljive pozdrave in že čutimo, da nam prinaša svoj nebeski blagoslov!

Mačkovlje

Naš letosni 8. december se more primerjati le dnevu obiska fatimske Gospe v naši vasi. Prvič v zgodovini vasi je bil sprejem v Marijino družbo. Praznik je bil tako vzorno duhovno in zunanje pripravljen, da je moral lepo uspeti. Zdela se je, kakor da je vsa vna sama lepa krščanska družina. Procesija v cerkev, slovesnost sprejema, prisotnost bližnjih duhovnikov in prav vseh domačinov, ozajljana cerkev in kongregacijska dvorana, večerna akademija, vse to je povzdignilo naš skupni praznik v vrsto onih dni, ko je fatimska Marija romala po Tržaškem.

Slovesnost sprejema se je vršila popoldne. Trdnevničko kakor glavni govor je imel naš znani pridigar g. salezijanc Jožef Vidmar. Ko so nove Marijine članice jasno izjavljale besedo prisege, je bilo v polni cerkve tiho kot v grobu. Prenekatero materino oko se je orosilo, prenekatero srce zatrepetalo. Saj smo vendar na Tržaškem, in to v tem zmaterializiranim času, in vendar se dvigne kljub satanovemu pritisku devet deklet, ki prisrežejo zvestobo Materi Mariji in svojemu voditelju! Svetinja Brezmadežne se sveti na teh mladenkah, odgovor vsem drugim dekletom po naši zemlji, ki sploh ne misijo več na dušo. Tako imamo spet en dokaz več, da Marijina družba ni zastrela in da lahko tudi v naših časih zbira idealno katoliško mladino pod svojo zastavo.

Lokavec pri Ajdovščini

25. novembra je umrla v Lokavcu pri Ajdovščini Alojzija Furlan, vzor na krščanska mati in dolgoletna babica. Svoje otroke je vzgojila v

Gospodarski listek

Vprašanje agrarne reforme v Italiji

V našem listu smo o tem že pisali. Zemlje ni posebno veliko na razpolago, zemlje potrebnih pa je mnogo. Računajo, da bo le prilično 250.000 družin dobilo dovolj zemlje.

Seveda so z agrarno reformo združene mnoge težkoče. Med drugim je delalo hude preglavice vprašanje odškodnine veleposestnikom in latifundistom za odvzetno zemljo. Latifundisti morajo seveda dobiti odškodnino. Ne bilo bi pravično, da se nje razlasti, ne razlasti se pa tudi hišnih posestnikov, velikih industrijalcev in kapitalistov. Ali vse ali nobenega.

Tudi pri nas je potrebna agrarna reforma, da postanejo koloni lastniki tiste zemlje, ki jo sami in so jo njenih pradanjem že skozi stoletja gnogili s svojim znojem. Če bi odplačali n. pr. baronici Tacchetti tisto vred-

se se najbolje počutiva! Yholdyjevi gospode niti na misel ni prišlo, da je Dominik prav za prav še zelo mlad za ženitev. Ni mu hotela nič reči, naj počaka s poroko, ker sta bila z ujcem zmesrom v nemajhnih skrbih, da se ne bi neprizakovano prikazal župnik Firmin in bi tako njuna ladja nasledila že v pristanišču.

Ne, čim prej ga nerazdružljivo zvezeta, tem prej bosta brez strahu. Vendar pa sta se na tihem oba bala — dasi ničega tega drug drugemu niti z besedico omenila — da ne bi Dominik spoznal, kako se jima mudi, in — kdo ve! — spet napravil kaj podobnega kakor pred letom, ko je nenadoma pobegnil čez prod Goa!

Toda vsak strah je bil docela odveč, ker mladenič za tako dejanje ni imel več moči. Kljub temu je — ne da bi sam vedel čemu — odlašal s poroko kakor pač vsi slabici, ki venomer cincajo in vsako stvar le odlagajo, dasi prav dobro vedo, da jim to nič ne pomaga.

Nekega dne pa mu je Lolita —

seveda na prigovarjanje Yholdyjeve gospode — kar naravnost izrazila željo, da bi napravili poroko še preden ocvetejo mimoze. Dominik je molče pritrdil.

Medtem sta kdaj pa kdaj obiskala odličnega noirmoutrinskega župnika; tudi ta je kmalu zapazil, da mora imeti mladenič najbrž hude notranje boje. Zglasila sta se še pri upokojenem duhovniku Carpenteriju, ki je bil nekoč župnik v Parizu, pa se je na starost — tega je že nekaj let — zatekel v Chaiseski gozdki, ki mu je bil silno pogod. Tukaj je s podporo mnogih prijateljev in znancev postavil lično in vabljivo kapelico.

Loliti in Dominiku se je prijazna kapelica močno priljubila, zato sta oba iskreno želela, da bi se v njej blagoslovila njuna združitev. »V tej kapelică — sta menila — »se bova poročila kakor doma.« Poleg tega sta se spominjala, da sta ravno tukaj prikrat drug drugemu razodela svoje čisto različno versko naziranje...

Lolita se od tedaj ni spremenila.

Dominik pa je čutil, da o sebi ne more tako reči...

Slednjič je prišel oni srečni dan, ki sta ga obe družini komaj pričakovali... Prišel je dan, ki se je vsem tako dolgo zdelo, da ga nikoli ne bo... prišel je dan, ki je Lolita neštetokrat sanjala o njem... in katerega se je najbolj bal oni, ki bo poslej nosila njegovo ime...

Še nikdar ni bil otok takoj krasen kakor prav ta dan, ko je vse pelo od radosti in kipelo v veselju. Na sinjem nebuh je žarelo razbeljeno sonce, kot bi bilo do dna izpraznilo svoj zmagovalni tulec in naperilo vse svoje zlate puščice skozi goste bore in smreke, ki so rasle okrog obeh vil.

Vse rože so bile v najlepšem

cvetju: pisane marjetice in rumene

trobentice, celo že prve zgodnje vrtnice. Mimo

krščanskem duhu, saj so bili kar širje od sedmih v redovniškem poslanku; pokojni Edmund pri franciških v Hočah pri Mariboru, kjer je pokopan, pokojna Lojzka pri sestrah sv. Jožefa v Turinu, kjer čaka na sodbo, sestra Marija, ki je v Trstu in Milko, ki je pri očetih kapucinih na Sv. gori. Pokojna je izgubila v nesrečnem septembru 43. leta, moža Ladija, ki je bil znan po vsej dolini in v Gorici po svojem vozu z osliči; sin Ladi se pa ni več vrnil iz Rusije. Vaščani so se od dolžili pokojnici z izredno lepim pogrebom; med množico, ki je spremljala rajno na zadnji poti, ni ostalo skoro nobeno oko suho, ko ji je g. župnik govoril zadnji pozdrav. Naj ji sveti večna luč, ostalim naše iskreno sožalje.

Nova maša v Dolini

Na novo leto (1. 1. 1950) bo imel v Dolini slovensko novo mašo č. g. Cvetko Anton — salezijance. Dopoldne se začne slovesnost ob pol enajstih, popoldne pa ob treh. Vsi novomašni rojaki in znanci z Notranjske vljudno vabljeni! Iz Trsta bo redna zveza kot bo objavljeno v noveletni številki.

Dolina

Ker je v naših vaseh že kar lepo število »Katoliškega glasa«, zato se oglašamo z dopisi, čeprav so novice bolj domače in samo nas zanimajo:

ZORNICE. Dolinčani radi spimo, zato imamo zornice komaj ob sedmih. Ta pozna ura je zelo primerna za naše mlade kristjane — šolarje, ki vztrajno v velikem številu hodijo k zornicam. Okrog 70 do 80 jih pride vsako jutro k sv. zorni maši. Odražalih kristjanov je približno vsaj tolažko, čeprav so to le gospodinje in matere. Pri takih jutranjih pobožnostih je sploh zanimivo to, da se jih udeležujejo menda po vsem svetu le gospodinje in matere, čeprav imajo zjutraj največ dela.

NAŠ MIKLAVŽ. O dolinskem Miklavžu je treba zapisati tako: bil je nad vse pričakovanje lep. Spremovalo je bilo kar zavidljivo veliko in zabavno: 17 angelov in sedem hudičev. Tako so prepevali, da je bilo veselje. Čudno je to, da so se hudiči kar bolj postavili in so jim številni gledalci bolj ploskali. Hudičem se v naših časih sploh vse bolj posreči in tako tudi na održi! Miklavž sam je bil nad vse zabaven in zanis-

Lolita, še skoraj preprost, ali dražesten otrok, se je prirčno smehljala, ko se je kakor vila v pravljiči bližala svoji sreči in stopala po stopnicah, ki so bile posute z zlatim in smaragdnim cvetjem.

Čutila je, da ima pred seboj največji in najsvetjejši dogodek v življenju. Dočakala je svojo uro.

V kapelici se je zganil zvonček in s srebrnim glasom pozdravljal slovenski trenutek, v farni cerkvi pa je mogočno zadonel veliki zvon.

Čez zelene dobrave je odmevalo obrano pritrkovanje, plavalno v daljave in morju in zemlji oznanjalo njen poroko in njen zmago!

Lolita ni niti naročila niti želela tako hrupne slovesnosti; vse to je bila ujčeva domislica, ker jo je hočel malo presenetiti.

Napravil je vse, karkoli se mu je že zdelo primerljivo, zakaj sedaj ga ni več zadrževala ne bojazen ne pretirana občutljivost njegove svakinje. Delal je, kar je hotel.

In tako je tudi storil.

Naročil je zvonarjem, naj pritrkujejo z vsemi tremi, in jih že na-

miv. Nekega moža je n. pr. vprašal, koliko delov ima sv. maša. »Deset,« je odgovoril vprašani. Miklavž pa kar nazaj: »Ej France, maša ni tako dolga, kakor ti misliš, zato pa le vsako nedeljo v cerkev, saj ima maša le štiri dele!« — Po predstavi za šolarje je Miklavž obiskal vse razrede in tam razdelil mladini darila. Ta način je veliko boljši, zlasti na velikih šolah, ker sicer postane razdeljevanje mučno in dolgočasno. — Sv. Miklavž, drugo leto pa še dolinskim fantom kaj prinesi. Letos si prinesel skoro vse samo dekleton, fantom pa skoro nič. Le dobro si za-

pomni to javno pritožbo! — Z enim stavkom še omenino posebno novico miklavževega dne, čeprav je žalostna in za naše svobodno ozemlje zelo — zelo izredna. Novica je ta: na miklavžovo jutro je gospod župan poslal v naše župnišče policijo, da pregleda stanovanjske prostore... Če se bo škandal razvijal še naprej, smo prisiljeni sporočiti vsej javnosti, kako se godi duhovnikom v dolinskih občini, ki jo seveda vodijo komunisti. Tudi Mačkovljani so zelo prizadeti, ker jim isto občinsko vodstvo ne pusti imeti cerkvenih pevskih vaj v srenjski hiši.

lir, 60 lir na vstopnice do 800 lir, 100 lir na vstopnice do 1000 lir in 150 lir na vstopnice nad 1000 lir.

Zavarovanje proti brezposelnosti v Združenih državah

Od vsakih 10 ameriških delavcev je 7 zavarovanih proti brezposelnosti. Podpore brezposelnih so v raznih državah severnoameriške zveze različne, od 15 do 26 dolarjev na teden, povprečno 20 in pol dolarja. Zavarovanje velja za 21 tednov na leto. Zdaj se je vršila v ministrstvu dela konference 30 predstavnikov delodajalcev, delavcev in raznih prizadetih ustanov. Minister dela Maurice Tobin je izjavil, da namenava povečati tedensko podporo na povprečno 28 dolarjev za samec in na najmanj 35 dolarjev za delavce, ki imajo skrbeti za rodilino, in podaljšati na 26 tednov letno, vse to na podlagi državnega povprečja.

Seveda mora o tem odločiti kongres.

Komunistično nadomestilo za nadomestne volitve

Češkoslovaški list »Svobodno slovo« je nedavno prinesel sledenčo novico:

Trije poslane češkoslovaškega parlamenta, in sicer Adolf Vedacek, Vlasta Horklova-Damkova in Jan Lorko, so sporočili predsedniku narodne skupščine, da se odrekajo svoji poslanski časti. Nato je minister notranjih zadev naznani, da »bo imenoval« na njihovo mesto tri nove poslanke.

Tako bo notranji minister nadomestil nadomestne volitve s svojim imenovanjem novih poslanec.

Strašne obsodbe

Dne 9. dec. se je vršila v Solkanu velika politična sodna razprava, ki se je zaključila s težkimi, tudi smrtnimi obsodbami. Obravnava je trajala od enajstih dopoldne do štirih zjutraj, sodil je senat okrožnega sodišča iz Postojne. Naj za danes kratko navedemo samo obsodbo:

Sodišče je v celoti sprejelo točke pravne in še na razpravi razširjene obtožbe in obsodilo Toroša Darka na smrtno kazen z ustrelitvijo, Blažiča Ivana, Mauriča Radka in Toroša Vladimira vsakega na 20 let odvzema prostosti s prisilnim delom, Toroša Dušana na 15 let, Rusjana Konrada na 14 let, Toroš Anico na 12, Obljubka Stojka na 10 in Sfilisjo Romano na 5 let odvzema prostosti, vsem pa še izreklo izgubo državljanških pravic. Razen teh sta

bila dva mlada zapeljanca obsojeni na krajše kazni poboljševalnega dela in to pogojno. Ta dva mlada zapeljanca sta baje sinova nekega visokega komunističnega funkcionarja. Zvedeli smo tudi, da sta bila poleg Darka Toroša obsojena na smrt v odsotnosti begunci Hinko Perina in Mirko Obljubeka.

Športni teden

V boksu šteje Italija kar tri evropske privake: Minelli-ja, Proietti-ja ter Mitrija. Poslednji je zadnje čase branil svojo »króno« v Parizu. Poštene je zdelal strahovitega G. Stocka. *

»Jugoslavija« se je po svojem zmagovitem nastopu v Firencah kvalificirala za zaključno prvenstveno tekmovanje v Braziliji (1950). Borila se bo za svetovni pokal »Rimet«. Najmočnejši tekmovalci pa bodo: Brazilija, Anglija, Italija, in Argentina. *

Italijansko prvenstvo: po »stakhanovizmu« preteklega tedna (tri tekme v osmih dneh), se nogometna srečanja spet normalno razvijajo. Leader »Juventus«: — veni, vidi, vici — v Novari (3:2). Za »Genoa« je bila »Inter« primeren partner (1:1), medtem ko je »Sampdoria« popolnoma odpovedala proti »Lucchese«: 0:3. Ne bomo omalovaževali uspeha, ki so ga zabeležili igralci »Milana« proti revnemu »Bariju« (9:1), vendar moramo pripomniti, da so južnjaki nastopili s šestimi rezervami. K nasluženi točki (Pro Patria) moramo čestitati Tržačanom: 0:0.

D A R O V I ZA KATOLIŠKI GLAS

Preplačila pri prodaji rožnih venčev v Marijini družbi v Trstu 1000: preplačilo v »Marijini družbi« še 300.— lir.

Za Slov. dobr. društvo v Gorici B. F. 1000.— lir.

Hvala!

Božični darovi

in razno zimsko perilo
v veliki izbiri
v modni trgovini:
• Sri soncu •
Trst, via Rismendo 1

Se priporoča Ivan Lupšč

Odgovorni urednik: Stanko Stančić
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Zdramil ga je župnikov glas, ki ga je vprašal:

»Dominik Yholdy, ali hočete vzeti Lolito Presves za svojo ženo in zakonsko družico?«

»Hočem.«

»Ali obljubljate pod prisego, da ji ostanete zvesti, kakor mora biti žena zvesta svojemu možu?«

»Da.«

»Lolita Presves, ali hočete vzeti Dominika Yholdy za svojega moža in zakonskega druga?«

»Hočem.«

»Ali obljubljate pod prisego, da mu ostanete zvesti, kakor mora biti žena zvesta svojemu možu?«

»Da.«

»Ego coniungo vos in matrimonium in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti... Zdržujem vas v zakon v imenu Očeta in Sina in svetega Duha!«

Konec! Konec za vedno!...

Med oltarjem in žametastim klečalnikom, kjer si je Dominik natikal rokavice, je ležala na teh velikih nevidnih ptic z zlomljenimi krili...

(Dale)

Novice

Slovenske večerne šole

S 1. decembrom je bilo odprtih deset slovenskih večernih ljudskih tečajev, in sicer v Pevmi, Steverjanu, Podgori, Standrežu, Sovodnjah, Rupi ter v Jamljah in na Vrhу sv. Mihaela, kjer sta po dva tečaja, ker se je priglasilo veliko obiskovalcev.

Goriški občinski svet

Goriški občinski svet bo imel danes, v sredo 21. dec., v dvorani desetih stanov na mestnem Gradu svojo javno sejo. Začetek ob petih popoldne. Glavna točka dnevnega reda je razprava o prosti coni. Poleg tega bo prišlo na vrsto tudi več zanimivih interpelacij.

Častno odlikovanje

Gg. dr. Herman Ferjančič in dr. Peter Zink, upokojena višja sodna svetnika pri prizivnem sodišču v Bešnetkah sta dobila te dni naslov čestnega kasacijskega svetnika. Obema priznanimi pravnikoma toplo čestitamo!

Dvakratni doktor

Naš znani koroški rojak dr. Alojzij Kuhar, ki je bil svoj čas zunanjepolitični urednik »Slovenca« in je govoril po ljubljanskem radiu, biva po odhodu iz domovine v Angliji v vseučiliškem mestu Cambridge. Na zgodovinskem oddelku tega vseučilišča si je 26. nov. pridobil drugi doktorat. Iskreno čestitamo!

Hiša za duhovnike v Gorici

Ker so se zaradi zmanjšanega števila gojenec tako v Malem kakor v bogoslovnem semenišču bogoslovci preselili v poslopje Malega semenišča v Gorici, je ostalo poslopje centralnega semenišča prost. Zato je cerkvena oblast dala kos hiše v najem pokrajini za srednje šole, drugi del pa služi še vedno v cerkvene namene

ter se je sedaj otvorila tam hiša za duhovnike, ki lahko dobijo v njej začasno prenočišče in hrano.

Nova slovenska doktorja

Na pravni fakulteti v Zaragozi na Španskem je diplomirala gdč. Ivanka Velikonja, na ekonomski fakulteti v Madridu pa g. Peter Klopčič, Iskreno čestitamo!

Polnočnica v Gorici

Apostolstvo mož in fantov bo imelo letos na sv. večer polnočnico pri sv. Ivanu. Polnočnice se smejo udeležiti tudi drugi verniki, posebno se vabljeni možje in fantje. Pri maši se bodo pele domače božične pesmi. Verniki! Poskrbite, da boste šli prej k sv. spovedi in pri polnočnici k sv. obhajilu.

Prijava italijanskih premoženj v Jugoslaviji

Vsled dogovora med italijansko in jugoslovansko delegacijo v Beogradu je bil rok za predložitev prijav, ki se ticejo italijanskih premoženj v Jugoslaviji, podaljšan do 10. januarja 1950.

Sklad za zimsko pomoč

Finančni oddelek ZVU je določil, da bodo pobirali dodatno pristojbino za tržaško zimsko pomoč pri vseh zabavah in športnih prireditvah na anglo-ameriškem področju STO-ja začetni z nedeljo, 18. decembra in vse naslednje nedelje do 2. aprila 1950, kakor tudi 26. decembra 1949 in 6. januarja ter 11. februarja 1950. Dodatna pristojbina bo znašala 50 do 200 lir na vstopnice, ki stanejo 50 do 200 lir na vstopnice do 400

lir, 20 lir na vstopnice do 400

lir, 60 lir na vstopnice do 800 lir,

100 lir na vstopnice do 1000 lir in 150 lir na vstopnice nad 1000 lir.

lir, 60 lir na vstopnice do 800 lir,

100 lir na vstopnice do 1000 lir in 150 lir na vstopnice nad 1000 lir.

lir, 60 lir na vstopnice do 800 lir,

100 lir na vstopnice do 1000 lir in 150 lir na vstopnice nad 1000 lir.

lir, 60 lir na vstopnice do 800 lir,

100 lir na vstopnice do 1000 lir in 150 lir na vstopnice nad 1000 lir.